امریکا د ولسمشریزو ټاکنو لپاره ۲۹ میلیونه ډالر مرسته کوي

په کابل کې د امریکا سفیر جان بس اعلام کړی چې هیواد به یې له افغانستان سره د ټاکنو د مصلحتي چارو د پرمخ بیولو لپاره ۲۹ میلیونه ډالر مرسته وکړي. جان بس پرون چهار شنبه ریتیو ته په استولي اعلامیه کې د ټاکنو د بودیجې د تهاتي کیدو هرکلی کړی او زیاته کړې یې، چې امریکا هم د ټاکنو د پرېبا لپاره له افغانستان سره ۲۹ میلیونه ډالر مرسته کوي. جان بس وایي، هیواد یې په افغانستان کې د کورنیو څارونکو مصارف هم ورکوي، چې خلک د ټاکنو د اعتبار او روڼتیا په تړاو ډاډمن شي. جان بس دغه راز ټینګار کړی چې د خلکو له نیمې سره سم باید پول ولسمشري کاندیدان په هیڅ ډول له دولتي سرچینو په کمپاینونو کې استفاده ونه کړي. ټاکل شوې چې د ولسمشرۍ ټاکنې د راتلونکي میزان میاشتې په شپږمه وشي. دا وار ولسمشرۍ ته ۱۸ کاندیدان دریدلي چې د ټاکنو لپاره تر اوسه حکومت کمېسیون ته شپږ اعشاریه ۱ میلیارده افغانۍ ورکړي او ۲ اعشاریه ۲ میلیارده افغانۍ یې نه نړیوالې ټولنې ورکړي دي

...الي هوکړه، پر ولسمشریزو ټاکنو اغېز نه لري))

د اساسي قانون له مخې یو ضروري پروسه ده او د افغانستان راتلونکی ولسمشر هغه که زه وم ... ولري، خلکه سره له سختې بریکړې، سختې جانې وهل غواړي او باید وکولی شي چې بیرته یې د افغانستان پر خلکو وضي))

...، هغه ... ږي پر ... افغان ... نه د

امریکا او طالبانو ترمنځ لومړوړې د سې شنې په ورځ په کابل کې د ترکیې د «تي ار تي» له نړیوالې شبکې سره په مرکه کې وویل، د امریکا او نورو مذاکره کوونکو سره یې په دې توافق کړی چې له طالبانو سره له انتخاباتو مخکې پر ابتدایي سوله باندې سولې پر یو کاري چوکاټ توافق وکړي. په دې مرکه کې

۸ مخ

Ketabton.com

سرمقاله

د موقت حکومت غوښتنه د افغانانو د تباهۍ ((طرحه!)) ده

له ډېره پخه مرحله: چې د ولس د ارادې، غوښتنو او ملي ګټو پر خلاف یو شمېر کړۍ لا هم په افغانستان کې د ولسي نظام پر ځای د ((موقت حکومت)) د راوستلو هڅې کوي، هغه ((موقت حکومت)) چې د افغانستان د تاریخي او قسم خورلو دښمنانو له خوا د افغانانو د بربادۍ او د هېواد د له منځه وړلو طرحه ده، دا طرحه لومړی د پاکستان لومړي وزیر عمران خان په خوله بیان شوه، بیا یې په کابل کې هم پورته شو او دا دی د ولس له مخالفت سره سره بیا هم د هڅو کړیو له خوا زمزمه کېږي، چې د ملت ارادې او ملي ګټې ورته د لوټ د بیاني هومره ارزښت هم نه لري، خو د ((موقت حکومت)) د دې لټوونې او پلټنې طرحې پرشند د ولس او حکومت دریځ معلوم دی او هغه دا چې دا طرحه یوه طرحه نه، دا طرحه د افغانانو د بربادۍ او د هېواد د وړانولو او تجزیې طرحه ده، افغان ولسمشر محمد اشرف غني یو ځل بیا له ترکیې تلویزیون سره په مرکه کې د ((موقت حکومت)) طرحه غندلې او په دې اړه یې د حکومت او ولس ګډ دریځ یو ځل بیا روښانه کړی دی. د ولس دریځ د تېرې غونډې میاشتې په ۱۲ مه د سولې لپاره په ملي مشورتي لویه جرګه کې معلوم شو او د دې جرګې د ملي ریښتینو استازو په پرېکړه لیک کې د ((موقت حکومت)) پرشند ملي غبرګون پورته شو او غوښتونکي یې په سختو ټکو وغندل شول، خو دې جرګې د اوسني حکومت تمکه او ملاتړ بیان کړ. دا هغه لویه جرګه وه، چې څه ناڅه دری نیم زره استازي یې د لومړي ځل لپاره د ولس په اراده او د انتخاباتو له لارې غوره شوي وو، چه پایله یې هم ورکړه او د نورو فرمایشي جرګو پر ځای یې د ملت اساسي غوښتنې مطرح کړې، نو دلته که هر څوک بیا هم هڅه کوي، چې د ((موقت حکومت)) د راوستلو او د ولسي نظام د پرځولو لپاره کار وکړي، هغوی په ملت کې د لا نورې کړکې ورکړلې او خپل ځان په خپله سپکوي، دا ولې یوه بله یوازې هم غږوي، کله چې د ((موقت حکومت)) د غندلو غږ پورته شي، نو بیا په بله پلمه د ولسمشریزو ټاکنو د ځنډولو او د افغانستان د نظام پرشند د نورو مخالفتونو د راولاړولو لپاره غږ پورته کوي، هغوی وایي، چې کې ولسمشریزې ټاکنې دې له طالبانو سره تر سولې وځنډول شي؟ خو سوله د افغان ولس ملي غوښتنه او ستره اسلامي فریضه ده، چې افغان ملت تر ټول هر څه ورته ډېره اړتیا لري، خو کومه چې سوله، سوله تر اوسه په هېڅ ټوګه چټکې شوې نه ده، دوه ځله ولسمشریزې ټاکنې د همدې سولې لپاره وځنډول شوې، اوس هم تر ټاکلې یا میزان میاشتې پورې ډېره موده ده، چې د سولې لپاره بسنه کوي، دا کړ او دا میدان، څوک سوله راولي او له چا سره سوله کوي؟ افغان ولس له هغو کوونو ورکوونکو پوښتي، چې د ولسمشریزو ټاکنو په دوه ځله ځنډولو سره، چا سوله را وسته او یا یې سوله ممکنه کړه؟ له اوسني طالب سره خو سوله کېدای نه شي، ځکه دا طالب په افغانستان کې د پاکستان، ایران، روسیې او د پردي تر شا د انګرېزانو د ناورو ګنو د دوام لپاره د جګړې ټوکې دي، چې هېڅ د سولې لپاره تصمیم نه شي نیولی، خو افغان حکومت د سولې راوستل ستر لومړیتوب ټاکلی او که بیا هم طالب په ځان خپلواک شي، نو تر دې تر ولسمشریزو ټاکنو وړاندې سوله وکړي، خو د ناشونې سولې په پلمه د ولسمشریزو ټاکنو ځنډول، په اصل کې افغانستان د بحران او بلې جګړې اور ته ور ټېل وهل دي. افغان ولس او په تېره بیا افغان حکومت د داسې ناورو پلانونو مخنیوي په ټول زور او قوت سره کوي او ولسمشریزې ټاکنې یا د ولسي حکومت د دوام اړتیا وښيي، چې د ملت خیر په کې دی که له ټاکنو وړاندې سوله ونه شي، نو غوره ده، چې د سولې لپاره تړون تاکل شوې ولسمشر د سولې هڅو ته دوام ورکړي، د سولې لپاره تصمیم ونیسي او باید د سولې مهم او حیاتي تړون لاسلیک کړي.

د ترکیې له ((TRT)) راډیو ټلویزیون سره د جمهوررییس غني مرکه

۱۳۹۸ د چنګاښ ۲۴ | ۲۰۱۹ د جولای ۱۵ مه

خبریاله: مننه چې تاسې مو د ترکیې دولتي راډیو ټلویزیون شبکې ((TRT)) ته وخت ورکړ.

جمهوررییس غني: خوښ یم چې ستاسو هرکلی کوم همدا راز د ترکیې خلکو او حکومت ته مې نېکې هیلې ورسوئ.

خبریاله: له یوه لوري طالبانو د (اسلامي) امارت د بیا راژوندي کولو لپاره خپل پروګرام پټ نه کړ او له بل لوري امریکایان هم (له افغانستان) څخه د خپلو ځواکونو د ایستلو غوښتونکي دي. په دوحه کې د غونډې په ترسره کېدو سره، داسې ښکاري طالبان لوړ موقف خپل کړي او امریکایانو هم امتیازات ورته په پام کې نیولي دي. ستاسو په نظر، د دوحې غونډه به په افغانستان کې د سولې د ټینګښت لامل شي؟

جمهوررییس غني: زما په نظر، دا ټول د فرضیاتو په کچه کې دي. اساسي موضوع دا ده چې په افغانستان کې ثبات یوازې د یوه ډیموکراټیک بهیر له لارې امکان لري.

لومړی، که چېرې موږ داسې سیستم ته لاسرسی ونه لرو، چې خلکو ته د خپل هېواد د رهبر د انتخابېدو زمینه برابره کړي، نو د ثبات ټینګښت امکان نه لري. د افغانستان خلکو هېڅکله هم امارت نه دی منلی، بلکې په تصنعي ډول پر دوی تحمیل شوی و. د سولې مشورتي لویه جرګه چې د غویي میاشتې له ۹ تر ۱۲ مې جوړه شوې وه، په ((جمهوري نظام)) ټینګار وکړ. سوله باید په جمهوري نظام کې راشي، نه په اسلامي امارت کې. دویم، یوې هوکړې ته د لاسرسي لپاره تیارۍ، د هوکړې نتیجه ګیري او د هوکړه لیک تائید د سولې د هر بهیر مراحل ګڼل کېږي. یوازې خلک کولای شي د پارلمان، لویې جرګې یا ټولپوښتنې له لارې د سولې هوکړه لیک تائید کړي. په همدې اساس، باید یوه شو چې دا بهیر بېلابېلې مرحلې لري.

د امریکا او طالبانو ترمنځ بحثونه پر څلورو اصلي برخو متمرکز دي. چې په ټولو موضوعاتو هوکړه ونشي، په هېڅ یوې موضوع په هوکړه نه کېږي. لکه څنګه چې د افغانستان حکومت د روان کال په جنوري میاشت کې، په افغانستان کې د امریکایي ځواکونو د حضور کچې د ارزونې وړاندیز مطرح کړ، پر دې موضوع د نظر هېڅ ډول اختلاف نشته یقیناً تاسو به په دې اړه نورې پوښتنې هم لرئ.

له ترورېستي شبکو سره د اړیکو القطع کولوا په اړه د طالبانو د ژمنتیا موضوع یوازې په امریکایانو پورې نه مربوط کېږي، بلکې دا په ټړواله، سیمه‌ییزه او په ځانګړي ډول په ملي کچه یوه موضوع ده. په همدې اساس، دا ساده موضوع نه ده، چې کوم تضمین یا د تائید او ارزونې سیستم ته له لاسرسي پرته په راحتۍ (طالبانو) ته امتیاز ورکړل شي.

دریمه موضوع، اوربند دی او موږ په بریالي ډول دا کار کړی. باید وویل شي چې د سولې راوستو لپاره د اوربند نوښت د افغانستان د حکومت له لوري مطرح شو، څکه چې د یخوانۍ جمهوررییس په وخت کې اوربند ناشونی و، خو موږ هغه عمومي کړ.

څلورم، د افغانستان د حکومت او طالبانو ترمنځ خبرې دي، چې باید مذاکره وکړو.

دوه نور اساسي موضوعات: لومړی د نشه یي توکو او له جرمي اقتصاد سره د طالبانو اړیکه ده، چې دا یوه ټړواله او سیمه‌ییزه موضوع ده. دا افغانستان او له طالبانو سره تړاو لري، او ... د تلوس یو پر شپږمه برخه جوړوي، په کابل کې ژوند کوي. که چېرې هغه لور ... چې د ښارونو په مرکزونو کې ژوند کوي؛ محاسبه کړو، نو پایله به یې بدو لوري راشي.

ترپواله کچه ورځ پاملرنه لازمي ده. او بله موضوع د پاکستان او له طالبانو سره د دغه هېواد اړیکې دي په همدې اساس، زما په نظر په دې اړه فضاوت چې (طالبانو) ته امتیاز ورکړل شوی دی، تر وخت وړاندې دی هم افغانستان او هم امریکا په دې اړه جدي هڅې پیل کړې او په دې برخه کې د دواړو هېوادونو سیاسي اراده شته ده. اوس توپ د طالبانو په میدان کې دی، چې مشخصه شي هغوی له دوامدار سیاسي بهیر سره یو ځای کېدو ته ژمنتیا لري او که.

خبریاله: تاسو په خلونو د طالبانو د جلبولو لپاره هغوی ته وړاندیزونه کړي، خو طالبانو یا هر ځل له افغان حکومت سره له خبرو ډډه کړې دلیل یې څه دی؟

جمهوررییس غني: دلیل یې ایډیولوژیک موضوعات. له امارت سره د هغوی ټولیز فکر او اله نورو سره د طالبانو اړیکې دي. باید وویل چې موږ بریالیتوبونه هم لرو. په ۲۰۱۸ م کال کې، موږ په ۲۰ کلونو کې په لومړي ځل وتوانېدو اوربند عملي کړو او هغه اوربند یوه ازموینه وه، چې په بشپړ ډول زموږ په کنټرول کې وه. د طالبانو لس زره کسان د هېواد له نورو خلکو سره یو ځای شول او تر اوربند وروسته هغوی په هېڅ صورت د جګړې بیا پیلېدو ته لېوالتیا نه لرله. له همدې امله باید د طالب جنګیالیو او رهبرانو ترمنځ یې توپیر وکړو. هغه موضوع چې د اوربند پر مهال په بشپړ ډول روښانه شوه باید له دې هم انکار ونه کړو، چې د سولې ټول بهیرونه له پېچلتیاو خالي نه وي او امقاومت‌ا او نه منل د سولې په بهیر کې نوې موضوع نه ده. باید ووایم، د سولې هدف چې موږ یې هڅه کوو، هماغې چې مشورتي لویې جرګې مسوړتیا واک راکړی، هغه هدف دی چې خان مو ورته وقف کړی دی.

خبریاله: داسې ښکاري چې په دې اړه د نظر اختلاف شته، چې څوک د هېواد په ډېرو سیمو کنټرول لري. آیا دا موضوع اهمیت لري؟ ستاسو په باور، آیا ((د ډېرو سیمو او ساحو کنټرول)) کولای شي د امتیاز اخیستو اساس وبلل شي؟

جمهوررییس غني: دا موضوع له دوو راویو تشریح کولای شو:

لومړی، که چېرې رسمي شمېرې ته وګورو، طالبان د هېواد د ټولو ۴۰۰ ولسوالیو له ټولې یوازې په ۲۲ ولسوالیو کنټرول لري. دا وضاحت د سلني د ترلاسه کولو لپاره تاسو سره ډېره مرسته کوي.

دویم، ... ښکاري واقعیتونه په پام کې ونیسو. د هېواد ډېر نفوس په ښارونو کې ژوند کوي. لږ تر لږه حد اقل د هېواد پنځه میلیونه کسان، چې د هېواد د ټول ... وي باید ووایم چې آن د هېواد یو ښار هم د طالبانو په کنټرول کې نه دی.

فرېیم، د هېواد څو خلبونه او غرلي سیمې دي کله چې ((د ټک راټک د آزادۍ)) په اړه خبرې کوو، هغوی (طالبان) د خپلو شبکو په مرسته د ټک راټک آزادي لري، خو د سیمو د کنټرول مسله په منفي ډول تعریفوي. هر طالب پلسیپوریاټ، تذکرې او روغتیایي خدمتونو ته د لاسرسي غوښتونکی دی، چې دا کار په حکومت پورې اړه لري. هغوی له چنیانو او ویتنامیانو سره یو څه شباهت لري چې د لاسرسي او د خدمتونو د وړاندې کولو لپاره یې یو سیستم جوړ کړی دی. اصلي موضوع، د طالبانو ((منفي قدرت)) دی، چې مشورتي لویې جرګې هغه د هېواد د اوسېدونکو لپاره یو مخرب قدرت، په روغتونونو برید، په پوهنتونونو برید او په کاروانونو د برید په توګه تائید کړ. په همدې اساس، دغه ډول قدرت یو مثبت لیدلوری نه، بلکې د جګړې یو تحریکوونکی عامل ګڼل کېږي او ټوله هم هغه تائیدوي. په همدې اساس، دا خبره یوې حلالاري ته اړتیا لري او موږ ځان مسوول بولو چې یوه حلالاره وړانه وانیوو. دا موضوع زموږ د اجنډا په لومړیتوبونو کې ځای لري. په همدې دلیل، هر ډول انګیزه یا انډېښنه یوې حلالارې ته د رسېدو په موخه د شرایطو د تغیر لپاره ده.

خبریاله: ښاغلی جمهوررییس، ښکاري ډېر افغان سیاسي اپوزیسیونونه لاس په کار شوي وي او له د امریکا متحده ایالتونه او طالبان غوښتل جوړوي، خو احتمالاً وکولی شي خپل سیاسي رالوئکي تضمین کړي یا هم اړ شوي له دې کار څخه پرته بل بدیل نه لري. کولی شئ خپل د سولې پلان توضیح کړئ؟

جمهوررییس غني: په پیل کې د سولې هغه پلان چې زه یې لرم، پولشمول دی. په دوحه کې د خبرو په وروستي دور کې چې مدني ټولنې، ښځو، ځوانانو او د ټولنې بېلابېلو اقشارو په کې ګډون کړی و، په خودجوشه، خو په څرګند ډول له ((جمهوري نظام)) څخه دفاع وشوه. کله چې د سیاسیونو په اړه خبرې کوو، هغه سیاسي ګوندونه مې هدف نه دي، چې ځانګړې ټاکنیزې حوزې لري.

آیا هغوی پخپله دې کار ته چمتو دي، چې انتخاب کړي؟ اساسي موضوع دا ده، چې د افغانستان حکومت، د افغانستان د خلکو منتخب استازی دی. د افغانستان د حکومت له هوکړې پرته هېڅ ډول حرکت نشي ترسره کېدای. آیا د سیاسیونو یوه ډله کولای شي اد خبرو د لوبې سیاسي بندیان آزاد کړي؟ یقیناً چې دغه صلاحیت یوازې له حکومت سره دی.

زموږ د سولې پلان لاندې برخې لري:

لومړی، د سولې د ائتلاف جوړېدل، چې ... طالبانو دوره ... او اوس یې ارزښت پایله دا ده چې د سنګلو ... او له جنجالونو ډکو چنو وهلو له پاره تیارۍ ونیسو.

فریبم، مذاکره خبرې پولشموله موضوع ده، خو مذاکره د دوو اصلي ځواکونو ترمنځ متمرکز بهیر دی. موږ په دوو مرحلو کې د یوې هوکړې په لټه کې یو، په لومړۍ مرحله کې یوې ابتدایي هوکړې ته یا یوه چوکاټ ته لاسرسي ته اړتیا ده، چې دواړه لوري یې هوکړه وکړي او هغه کې یې لږ سپېڅېر وړاندې وړانه ورسیږي. په دویمه مرحله کې یوې هر اړخیزې هوکړې له رسېدل دي. په پای کې، د هوکړه لیک د تطبیق موضوع ده. ما د سولې له سلو زیاتو هوکړو لوستلې دي، چې یې پر دې مسائلو مې یو عمر کار کړی دی. په همدې دلیل باید ...م او حساب شوي عمل وکړو. دوامداره سولې ته د رسېدو لپاره اړتیا ده، خو ګټو ستاینو ته پام وشي. په همدې دلیل د سولې بهیر هره برخه مختلف شریکان، مختلف ضفونه او مختلف ائتلافونه لري. په دې برخه کې اصلي موضوع د ښارونو محور اسولې هوکړه لیکدا تائیدي میکانیزم دی.

خبریاله: له هغه ځایه چې د سولې او جګړې په اړه د سیمې د هېوادونو پالیسۍ جلا جلا دي، آیا هغوی د سیمه پیر اتصال لپاره ستاسو د وړاندیز ملاتړ کوي؟

جمهوررییس غني: یقیناً د سیمه پیر اتصال لپاره موږ واقعاً د عمل په مرحله کې یو، خلورلیم کاله وړاندې افغانستان په وچه کې ډوبه اړسار هېواد په توګه منزوي ګڼل کېده، په داسې حال کې چې اوس د آسیا پر خلور لارې د بدلېدو په حال کې دی. هغه څه چې موږ د منځنۍ اسیا هېوادونو او له هغه ځایه د قفقاز حوزې له هېوادونو سره کړي، حیرانوونکي دي. ویلی شو چې باور وړ فضا رامنځته شوې ده. د ۲۰۰۰ کلونو لپاره زموږ جغرافیایي ...

[illegible]

... د تحقق لپاره لا ډېر زیات کار پاتې دی.

خبریاله: تاسې څو ځلې د پاکستان پاموانه وګرځي تاسې په دې وروستیو کې د پاکستان کې ... او فکر کوم له دغه هېواد له چارواکوا سره مو خو اوونۍ هم وکړې، ستاسو په نظر پاکستان د دې بهیر اخیروا په ... واقع دي او اوسمهال په دې مذاکراتو کې څه رول لري؟

جمهوررییس غني: لومړی، له لومړي وزیر عمران خان سره مې خبرې رضاوتکي وې، په ځانګړي ډول کله چې هغه لوی مرستیال د استخباراتي اداري (ISI) رییس، د سوداګرو لوانه او د کابینې څو تنه غړي په بحث کې شامل کړل. ما له هغوی څخه په مستقیم ډول سیاسي پوښتنې وکړې او هغه ځوابونه چې ما غوښتل ترلاسه مې کړل.

لومړی، آیا په افغانستان کې د طالبانو په رهبري د یوه حکومت موجودیت د پاکستان په ګټه دی؟ د دې پوښتنې ځواب ((نه)) دی.

دویم، آیا په کابل کې په لاسپوڅي حکومت د پاکستان ملي ګټې تأمین کړي؟ هغوی وویل: امکان نه لري او داسې به نه وي.

دریم، آیا اتصال او دغه راز په افغانستان کې ثبات د دوی (پاکستان) په ګټه دی؟ ځواب ((هو)) دی.

فکر کوم هغو مناسبو ته په پام چې لرو یې، د دواړو هېوادونو ترمنځ د لیدلوري تغیر رامنځته شوی، چې په دې برخه کې له لومړي وزیر عمران خان، جنرال باجوه او همکارانو یې مننه کوم اوس مو خپله پاملرنه پر جزیاتو متمرکزه کړې، چې باید په سم ډول درک شي، خو په عین حال کې باید پر دې پوه شو چې په لوړه کچه د لیدلوري تغیر په په منځنۍ کچو کې د سمدستي تغیر په معنی نه وي، په پاکستان کې چې

۷ مخ

خیبرپښتونخوا له مرکزي حکومته د خپلې برېښنا پور غواړي

د خیبرپښتونخوا حکومت د اسلام آباد له مرکزي حکومته د برېښنا یا بجلۍ په بدل کې ۱۲۸ میلیارده روپۍ غوښتي چې ژر تر ژره یې دې ورکړې. د توانایۍ د سوبايي حکومت سلاکار حمایت الله په دې اړه ویلي، دا ۱۲۸ میلیارده روپۍ کالو راهیسې پرې پاتې دي او دوی ګڼې چې په اسلام اباد کې د دې مسئلې د هوارولو لپاره نورې انتظامي شخړې جوړول کړې. هغه ویلي دا د ۲۳ کالو مسئله ده او دوی مرکزي حکومت ته ویلي چې دا مسئله دې نوره هواره کړي

دي او دا تر بجلۍ او نورو بجلۍ پیدا کوونکو پروژو پیسې دي. هغه وویل د ۲۰۱۸ کال د اپریل په میاشت کې یوه کمېټه جوړه شوې نه د دې لپاره او اوس خبره اخري شوې او دوی تري هم نه په شا کېږي. د خیبرپښتونخوا د خزانې وزیر تیمور سلیم جګړا په وروستیو کې ویلي مرکزي حکومت دې د جوړې کړای شوي فارمولې له مخې د برېښنا یا بجلۍ د ګټې د خالص رقم صوبې ته د ورکولو او د لوظنامې له عملي کولو . نه ویرېږي. هغه ویلي دا روپۍ له تېرو ۳۰ هغه زیاته کړې له ۳۰ کالو پخواني زماني یوه روپۍ اوس هم په یوه روپۍ میلاوېږي او په دې کې ډېر تاوان دی. روان کال هم د برېښنا یا بجلۍ د ګټې لپاره مرکزي حکومت له دغې صوبې ۳۴ اعشاریه اووه میلیارده روپۍ اېساري کړې وې او د خزانې وزیر ویلي له دې امله د صوبې په پرمختیایي چارو کې کمي راغلی. صوبايي حکومت له مرکزي حکومته دا هم غوښتي چې د برېښنا د انتظامي مرکزي دفتر یا واپډا هاوس دې د لاهور په ځای اسلام اباد ته منتقل کړل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

روغتیا او ژوند

د تندي او مخ ګونځې مو د ټول عمر لپاره لرې کړئ

د تندي او مخ ګونځې معمولاً په زړښت کې پیداکېږي خو ځینې وختونه کېدای شي دا ګونځې له زړښت مخکې هم پیدا شي. په ورځنۍ ژوند کې ستړیا او تشنګي، فکر ستاسو د مخ ګونځو ته پراختیا ورکوي. په اوس وخت کې دا ستونزه تر ډېره عامه شوې ده نو ځکه تاسو له پخوا څخه په اړه یې ډېر اندېښمن شئ. د دې یې پر ځینو لاملونو او د حل پر لارو رڼا اچوو.

لاملونه:

۱ - د لمر وړانګې: د لمر وړانګې نه یوازې ستاسو د مخ یا تندي په ګونځو کې مهم رول لري، بلکې کېدای شي ستاسو د مخ د پوستکي د سرطان لامل هم وګرځي. نو د لمر په وړاندې تر ګرځېدلو مخکې باید د لمر ضد کریم وکاروئ، په دې ډول به وتوانیږئ پوستکي ته مو د رسېدونکي زیان او د ګونځو د زیاتېدو کچه راکمه کړئ.

۲ - د سګرټو څکول: د تندي او مخ د ګونځو د پراختیا تر ټولو لوی عامل د سګرټو څکول دي، ځکه په سګرټو کې موجود نیکوټین د ظاهري زړښت اصلي عامل بلل کېږي. نو اړینه ده چې دغه ناوړه عادت ژر تر ژره پرېښودل شي.

۳ - د خوب نشتوالی: که چېرې تاسو په کافي اندازه خوب ونه کړئ، نو ستاسو بدن نشي کولای چې ستاسو د بدن سرې حجرې را ژوندۍ کړي. نو ځکه تاسو باید د شپې څخه تر له ۸-۶ ساعتو پورې په شپه او ورځ کې خوب وکړئ، نو پدې ټول سره به د ګونځو د پراختیا مخنیوی وکړئ.

۴ - د ټلونو په اوبو زیات مخ پرېمنځل: د هغه ټلونو د اوبو څخه باید په زیاته اندازه د مخ پرېمنځلو لپاره کار وانه خیستل شي چې د اوبو ذخیره ور څخه لېرې وي. ځکه چې دغه اوبه د زیات وخت لپاره په ټلونو کې وي او کېدای شي په زهرجنو موادو ککړې وي، مګر په اوسني وخت کې دا چاره نا شوني ده چې د ټلونو له اوبو څخه دې کار وانخلو خو که چېرې د کوټې، ځله برېښ، تازه اوبو نه لاسرسی ولرو نو د مخ پرېمنځلو لپاره باید له دې اوبو څخه ګټه واخلو او همدارنګه د ټول ټول صابونونو استعمال هم ستاسو د مخ طبیعي غوړ له منځه وړي، نو باید په مخ پرېمنځلو کې مو له ډېر احتیاط څخه کار واخلئ او په ډېرو لږو خاصیت لرونکو صابونونو مخ ونه مینځئ او تر مینځلو وروسته باید پاک دستمال څخه په اسانۍ بشپړ خپل مخ وچ کړئ.

حل لارې

۱ - د سټالیي طرز مو سم کړئ: کتاب ډېر له نږدې مه لولئ که چېرې په لیدلو کې کومه ستونزه ولرئ، نو کوښښ وکړئ چې د سترګو پر نمبر برابرې عینکې وکاروئ، ځکه کتاب له ډېر نږدې کتل هم ستاسو د تندي او مخ د ګونځو په پراختیا کې مهم رول لري.

۲ - د لمر ضد عینکې وکاروئ: د لمر ضد عینکې استعمال ستاسو د مخ د ګونځو د پراختیا مخنیوی کوي.

۳ - منظم تمرین وکړئ: ۳۰ څخه تر ۶۰ دقیقې قدم ووهئ او تنفسي تمرینونه سره په اوونۍ کې یوه ورځ سخت تمرین وکړئ کله شوني ده لږ، ځکه پر سر ډېر فشار ستاسو د بدن عضلات دي. له مخې ورځې ته هم استراحت وکړئ.

۴ - منظم غذایي رژیم او متوازن غذایي رژیم ستاسو د ټول وجود د سالم والي سربېره ستاسو د پوستکي په سالم والي کې هم مهم رول لري. کوښښ وکړئ په زیاته اندازه مېوه، سابه او د کب غوښه وخورئ.

۵ - مساج: مساج د ګونځو د ورکولو لپاره یو له مهمو موادو ګڼل کېږي. تګلاره یوه کاچوغه مساج راواخلئ او یو څه اندازه میده کوزکین ورسره ګډ کړئ او وروسته یې خپل په ګونځو شو ځایونو ووهئ.

۶ - د زیتون تېل: د زیتون تېل یو له ډېرو ګټورو تېلو څخه ګڼل کېږي. ګونځې شوي ځایونه د زیتون په تېلو غوړول (مساجول) د ګونځو په کمښت کې مهم رول لري.

۷ - هګۍ: یوه دانه هګۍ راواخلئ په اوبو کې یې واچوئ او تر هغه وروسته یې میده کړئ، یوه کاچوغه عسل او یوه کاچوغه وچې شیدې ورسره ګډې کړئ او وروسته په مخلوط شوي محلول په ګونځو شوو ځایونو ووهئ په ورځنۍ ژوند کې په ډېرو ساده بدلونونو سره کولای شئ په ژوند کې مو ستر بدلون راولئ، خوان به ښکاره شئ او پر خپل ځان به مو باور زیات شي.

صالح محمد حوتک

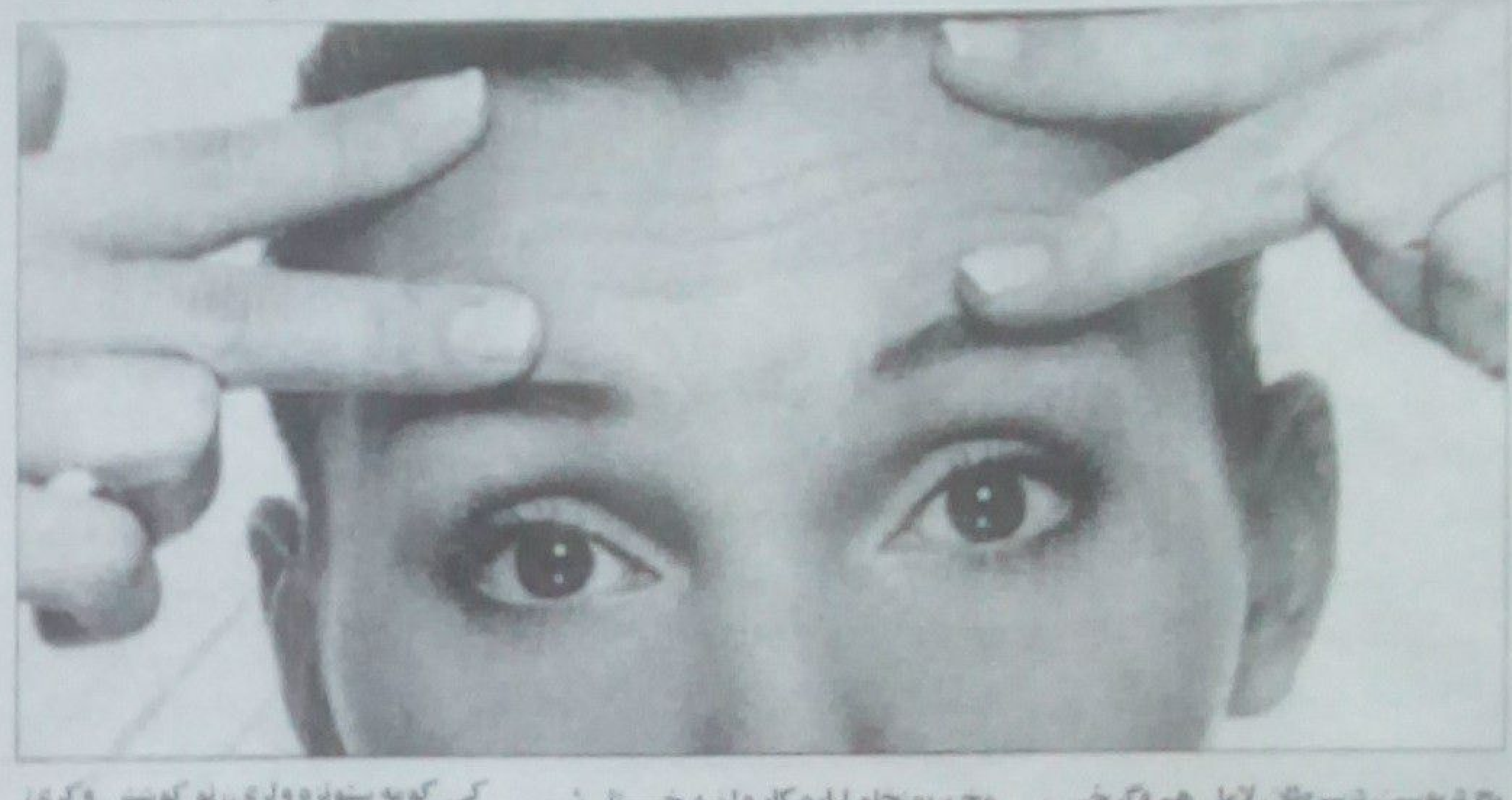

له سپورت پرته مو وزن کم کړئ

د وزن زیاتوالي په اوسني وخت کې یوه ستره ستونزه ګرځېدلې، د خېټې په ساحه کې غوړ زیاتېدل یو غیر صحي امر دی چې ورسره ټول بدن ستونزمن کېږي، د وزن زیاتوالی د زړه او شکر ناروغۍ خطر زیاتوي، پوهان وایي چې

د خېټې او ملا په ساحه کې د غوړ له منځه وړل د انسان پر روغتیا ژور مثبت اغېز کوي، دوی وایي چې زیاتره خلک په دې لړ کې یوازې پر ورزش انحصار کوي، خو ددې لپاره د خوراک سمون هم ډېر اړین دي.

له دغو خوړو څخه ډډه وکړئ:

مصنوعي غوښه: پوهان سپارښتنه کوي چې مصنوعي یا پروسس شوې غوښه په انسان کې د نورو ناروغیو رامنځته کولو سربېره غوړ هم په پراخه کچه زیاتوي چې ورسره انسان چاغیږي، د غوښې په بدل کې د اومیګا ۳ خواړه چې غوړ نه لري د وزن په کمولو کې مرسته کوي، په دې کې سورخې غوښه هم شامله ده چې د وزن زیاتوالي سربېره د سرطان لامل هم کېږي.

د الوګانو چپس: پوهان د الوګانو مصنوعي چپس او دې ته ورته خواړه خطر د ډډې کولو سپارښتنه کوي.

خکه چې دا په غیر صحي اندازه غوړ لري چې د بدن لپاره ګټور نه دي، او په دې کې د مالګې اندازه هم زیاته وي. ددې په بدل کې تازه مېوه او یا هم مالګه نه لرونکي وچه مېوه غوره خواړه دي.

ګازي څښاک: ګازي څښاک په معده کې سوزش رامنځته کوي، یو شمېر څېړنو د ګازي څښاک استعمال او په ملا کې د غوړ د زیاتوالي ترمنځ اړیکه یا ربط موندلی دی، ددې په بدل کې د لیمو اوبه، بادرنګ یا نعناع غوره خواړه دي.

الکول: د انګلستان د ملي روغتیا اداره وایي چې په اوونۍ کې نیم لیتر الکول څښل په کال کې (۲۳۲۰۰) کالوریز زیاتوي، دغه شمېره په انسان کې په لوړه کچه غوړ زیاتوي.

کیک، بیسکټ او نور خواږه خوراکونه: دغه ډول خواږه له مالګې، غوړ او خوږو لــه ډکــه وي، له همدې کبله پوهان ددغسې خوړو څخه په سختۍ سره د ډډې کولو سپارښتنه کوي.

د زیاتو خولو راتلو لاملونه او د حل لارې!

د انسان له بدن څخه خولې راتلل یو طبیعي کار دی چې د بدن په پنځ سالو لامل دي. یوازې دا نه بلکې زیاته خوله راتلل د ځینو هغه مهال هم پېښیږي چې موسم ګرم نه وي خو د وینې فشار کېږي په کمېدلو سره

کې مرسته کوي، خو ځینو خلکو څخه د نورو په پرتله زیاتې خولې راځي چې په عام ډول یو بد عادت ګڼل کېږي.

د خولې لورماله اندازه سرې له تشویش سره نه مخ کوي خو که چېرې انسان له اندازې زیات او له حد پرته په دوامدار ډول خوله کېږي، نو دا یوه ستونزه ګڼل کېږي، انسان له شرمندګۍ سربېره د بدبویۍ ویره هم لري.

پوهانو د زیاتې خولې راتللو په اړه بېلا بېل لاملونه په ګوته کړي دي: لومړی دا چې د نجونو په پرتله نارینه څخه زیاته خوله راځي، دویم؛ هغه کسان چې فزیکي ورزش نه کوي هم زیاته خوله لري ځي، معنا دا چې هغه کسان کوم چې زیات ورزش کوي د هغو په پرتله چې نه یې کوي کمې خولې راځي، درېیم د وزن زیاتوالی هم د زیاتې خولې راتللو سبب ناروغیو لامل هم کېدای شي چې په لاندې ډول دي:

د زړه حمله: که چېرې مو له بدن څخه زیاته خوله وځي نو د زړه حملې او یا هم د زړه کومې بلې ناروغۍ نښه ګڼل کېږي. که چېرې د ځان په اړه د زړه کومې ناروغۍ یا حملې شکمن یاست نو د زیاتې خولې راتللو په حال کې هرو مرو ډاکټر ته رجوع وکړئ، خو که چېرې د خولې راتللو سره د سینې تکلیف هم وي نو دا د زړه د جدي ناروغۍ نښه وي.

ذهني فشار: زیات وخت د ذهني فشار په نتیجه کې له بدن څخه خوله وځي، فشار یا ذهني ستړیا یوازې پر بدن منفي اغېز نه کوي بلکې د خولې وتلو پرمهال هم انسان له د زیان رسولو خبرتیا ده.

د وینې کم فشار: ځینې مهال د وینې کم فشار هم د زیاتې خولې وتلو لامل وي، دا ډېره زیانه لوره، ذهني ستونزمنتیا، سر ناوېدل او د سترګو لید په ځیر ستونزو نښې ځرګندیږي.

د درمل منفي اغېز: د زیاتې خولې وتلل د بېلا بېلو درملو خوړلو پرمهال هم کېږي، که څه هم دا کومه ستونزه نه ده خو ځینې د انټي بیوټیکس، د وینې فشار یا نور درمل په استعمال سره خوله راتلل منفي خو عام اغېز ګڼل کېږي.

که چېرې مو له پورته ستونزو څخه کومه نه درلوده او له بدن څخه مو بیا هم زیاته خوله خارجیږي نو په لاندې خوړو سره یې مخه نیولای شئ: د مڼې سرکه، د لیمو شربت، (مالګه او لیمو)، تور چای، د خوږو سوډا: همدا ډول ددې ستونزې له منځه وړلو لپاره مالګه او لیمو ګډ کړئ په لاسونو او پښو یې ومومښئ، له وچېدو وروسته یې پرېمنځئ.

داسې اپلیکیشن چې د ((ټوخي)) د آواز په اورېدلو د ناروغۍ تشخیص کوي

په عام ډول د ناروغۍ تشخیصولو لپاره ډاکټران د خپلو تجربو پر اساس او یا هم د بېلا بېلو ټیستونو په کولو

سره ناروغي تشخیصوي، خو لکه څرنګه چې عصري طب د ټکنالوژۍ په برخه کې ستر پرمختګ کړی همدا ډول طبي ساینس پوهانو د ټکنالوژۍ په مرسته یو داسې اپلیکیشن یا کاربال جمتو کړی چې د ټوخي اواز په اورېدلو سره د ناروغۍ تشخیص کولای شي. د استرالیا په کوینزلینډ پوهنتون کې پوهان په دې توانېدلي چې د «۱۴۳۷» د کوچنیانو چې عمرونه یې ۱۲ کاله وو د ټوخي اوازونو په واسطه د څېرک مبایل یو داسې اپلیکیشن جمتو کړی چې د ټوخي اواز په اورېدلو د ناروغۍ اصلي لامل په ډاګه کړي. زیاتره کوچنیان د ټوخي پر ناروغۍ ډېر اخته کېږي چې بېلا بېل لاملونه هم لري، ددې اپلیکیشن په واسطه کولای شي د ماشوم د ټوخي اواز په اورېدلو سره د ناروغۍ نوعیت او یا هم چې ماشوم کې د کومې ناروغۍ د اخته کېدو امکان زیات دې وښایي. که څه هم ماشوم باید د ټوخي پرمهال ډاکټر ته وښودل شي خو که چېرې دغې ته لاسرسی ستونزمن وي نو دغه اپلیکیشن د ټوخي اواز له سختوالي د ناروغۍ اندازه معلوموولی شي چې ایا ناروغ په کومه ناروغۍ اخته دی.

دغه اپلیکیشن د لومړي وار ازموینې لپاره «۸۵۲» بېلا بېل د ماشومانو ټوخي اوارونه وازمویل شول، چې اپلیکیشن په کامیابۍ سره د هر ټوخي اواز په اورېدلو د ناروغۍ اصلي لامل او نوعیت له ۸۱ څخه تر ۹۷ سلنه پورې سم معلوم کړی دی. تر دې دمه ددې اپلیکیشن په واسطه د سینه بغل، ساګرۍ، ساه تنګۍ، او نورې تنفسي ناروغۍ په رسمي ډول تجربه شوې دي، خــو د لا غــوره والــي لپاره پرې کار روان دی. دغه اپلیکشن تر دې دمه له بېلا بېلو ازموینو لاندې دی او په عام ډول د خلکو پرمخ نه دی وړاندې شوی، خو ویل کېږي چې ډېر ژر به وړاندې شي او خلک بــه د نــاروغۍ پرمهــال له سخت تشویش څخه وژغوري. د یادونې وړ ده چې له دې وړاندې جاپاني ساینس پوهانو هم دې ته ورته اپلیکشن جمتو کړی و چې په واسطه به یې د تنفس ناروغیو تشخیص کېدل شوني وو.

د بوتلونو تودې اوبه روغتیا ته زیان اړوي

که په موټر کې له ځان سره په بوتلونو کې اوبه لرئ، مه یې څښئ! ځکه چې روغتیا

ته زیان لري. په دغو بوتلونو کې اوبه د ګرمۍ له کبله ګرمیږي او د انسان روغتیا ته جدي زیان اړولی شي. په دغه حالت کې د اوبو د حرارت درجه تر ۷۰ سانتي ګراده لوړیږي او د یاد بوتل پلاستیکي مواد چې په ترکیب کې کیمیاوي مواد لري، د ګرمۍ له امله له اوبو سره ګډیږي او اوبه زهري کوي چې بیا وروسته انسان ته د څښلو پر مهال زیان اړوي که چېرې له موټره بهر د حرارت درجه له ۳۰ تر ۳۵ پورې وي، نو د موټر په داخل کې به د حرارت درجه له ۶۰ تر ۷۵ پورې وي د دې لپاره چې بوتلونه خراب نه شي، د هغو د جوړولو لپاره یو ډول مواد چې (Polyethylene terephthalate) نومیږي، استعمالیږي او دغه مواد پي ټي او اې، د ګرمۍ له کبله له اوبو سره ګډیږي، کله چې په اوبو کې حل او بیا وڅښل شي، د انسان صحت ته زیان اړوي.

څلور عادتونه د سرطان د رامنځته کېدو لامل کېږي

په امریکا کې د سرطان یو شمېر پوهانو ځینې عادتونه په نښه کړي چې د سرطان رامنځته کېدو لامل کېږي، د بېلګې په ډول په سهار ناشته کې زیات ګرم څښاک کول.

هغه څلور عادتونه چې د سرطان لامل کېږي په لاندې ډول دي:

ډېر ګرم خوراک یا څښاک: په څېړنو کې د مرۍ د سرطان رامنځته کېدو زیات وي چې د ډېر ګرم خوراک یا څښاک استعمال کوي، دوی د خولې له وچېدو روغتیا سره هم مخ کېږي. ددې لپاره پوهان سپارښتنه کوي چې د کوم خوراک یا څښاک د تودوخې درجه له ۶۰ څخه زیاته وي باید ونه خوړل څښل شي.

سهارنۍ ګاڼې: د ګاڼي دانو د ازمېښت پرمهال له دې څخه ځینې سرطاني مواد جوړیږي

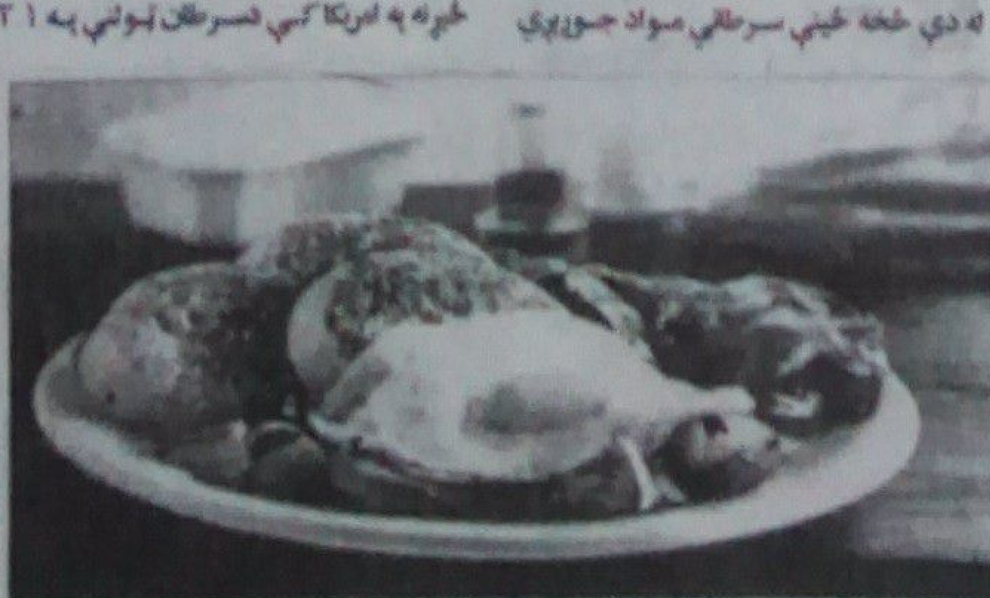

چې د څښلو پرمهال په بدن کې راټولیږي، له همدې امله د ورځې له دوه پیالو څخه زیاته ګاڼي څښل په هغو کسانو کې چې سګرټ هم له څکوي د سږو سرطان ۳۱ سلنه زیاتوي، دغه څېړنه په امریکا کې د سرطان پېښې په ۲۱ ملیونه کسانو له ازموینو وروسته کړې.

هره ورځ غوښه خوړل: هره ورځ سورې غوښه خوړل یا هغه غوښه چې پروسس شوې وي د سرطان له کبله د زړه مړینې ګواښ ۳۲ سلنه زیاتوي. پوهان وایي چې په مصنوعي غوښه کې داسې زهرجن مواد موندل کېږي چې له کبله یې بېلا بېل څلور ډوله سرطان چې د هاضمې سیستم له منځه وړي رامنځته کوي.

د شپې وس پلې کېدل: کم خوب او د شپې تر ناوخته وس پلې کېدل په بدن کې د میلاتونین هورمون خولیدوب کموي. میلاتونین د انسان په بدن کې د ورځنۍ ریتم مسوولیت پر غاړه لري، که چې ددې هرمون کچه کمه شي د پوهانو په وینا په بدن کې تنفسي رامنځته کېږي او یو شمېر ناروغۍ رامنځته کوي. د پوهانو او د سرطان ناروغۍ متخصصینو په وینا ددغه هرمون کموالی په انسان کې د سینو یا اولونو سرطان خطر زیاتوي.

ادب ، تاریخ او فولکلور

د خوشحال په طب نامه کې نوي طبي حقایق

پوهنیار سیداصغر هاشمي

خوشحال خټک یو ماهر طبیب اوحکیم و، د طب او حکمت په میدان کې یې د عقل او پوهې نه ډکې خبرې کړې طب دخوشحال کسب نه و او نه د طب عمومي استعمال ته یې دومره وخت درلود ،خوطب په هغه زمانه کې د علم او ادب یوه حصه وه او د ضرورت مطابق دغه علم ضروري و

د روغتیا په برخه کې اصلاً د ده تجربه د الوتونکو په برخه کې وه، خوپه انساني طب کې یې هم تجربې درلودې

طب نامه دخوشحال خټک منظوم اثر دی،له خټګه چې له نامه یې څرګندده ده په دې کتاب کې یې دځینو مرضونو د علاج لپاره درملنه په کې ښودلې دې

خوشحال خان خټک په منظم او سیستماتیک ډول زده کړې نه وې کړې ، خو د دوو استادانو شاه اوس ملتاني او سیالکوټي صاحب نومونه په ځینو ادبي څېړنو کې یاد شوي

بابا د خپل وخت د فارسي، عربي او داسې نورو ژبو مطالعه درلوده، نو له همدې امله د ده پر وینااوو کې د

معنا له مخې د فارسي ژبې شاعرانو مولانا جلال الدین بلخي، سعدي، سنایي او داسې نورو د وینااوو څرګونه لیدل کېږي

همدارنګه د عربي ژبې ځینې منظومې ژباړې په دې دلالت کوي، چې د عربي ژبې د ویلو او پوهېدلوپوره صلاحیت یې درلوده

په دستارنامه کې یې ځای ځای د خپلو خبرو د تائید لپاره د فارسي ژبې شعرونه، عربي معقولې، قرانې ایاتونه او احادیث راوړي دي

په ځینو آثارو کې خان بابا د فیلسوف په نامه یاد شوی ، چې د ده له مطالعاتو نه وروسته زیاد ته رسولې شو، چې خان ریښتیا هم فیلسوف و له اسلام نه مخکې په مصر او یونان کې هغه چانه دا لقب ورکول کېده ، چې د ډېرو علومو او فنونو نه به یې مطالعه درلوده په هغه وخت کې ټول علوم د کل په ډول د یوې ونې د ډډ حیثیت درلود ، خو د وخت په تېرېدو علوم تقسیم بندي شول او ورځ تر بلې علوم د پرمختګ په حال کې دي

خوشحال بابا هم د خپل وخت د اکثرو علومو مطالعه درلوده چې د ده په منظومو آثارو کې په طب نامې ځیلې خبرې یېل کوم

طب نامه د بابا منظوم طبي اثر دی خوشحال د نورو زده کړو تر څنګ

په منظم ډول طب هم نه دی لوستی ،
خو د وخت د طبي آثارو مطالعه یې
درلوده

د ده په طب نامه کې د ځینو طبي آثارو یادونه شوې او دا ثبات ته رسوې چې بابا حتماً دغه آثار لیدلي او ویلي
په کلیاتو کې یې راغلي دي

د نزول علت بلا دی
د چا به نه لا دوا دی
ما یو نقل اورېدلی
په شقاعلیل کې کېلی
هغه نقل درته کښمه
زه په خپله نه وایمه

دطب نامې منظومې په ویناکې د شفاعلیل ذکر راغلی دی. دا اثر د خپل وخت مشهورطبي اثر او له پورته ذکر شوي شعر نه ثابتولای شو ، چې خان پورته اثر لوستي دی همدارنګه وایي

خو پرهیز دې پرې ډېر سخت وي
رز به روغ شي که دې بخت وي
په لوی طب کې مې لیدلي
یا په خود مې ازمویلي

په پورته شعر کې د ،لوی طب، نه هدف طبي اثر دی امکان لرې ، چې دا دې د بل اثر نوم وي او دا هم کېدای شي، چې دا دې د کوم اثر نوم وي

په نړۍ کې له خوشحال مخکې ډېر لوی لوی طبي ډاکتران تېر شوي ، چې له دوی ابو علي حسین ابن عبدالله ابن سینا دی دی د طب او فلسفې لوی عالم تېر شوی او د طب په برخه کې یې د ،القانون، اثر یو ادبي شهکار بللی شو

دا کتاب د لویدیځ په پوهنتونونو کې تر ۱۷ پېړۍ پورې او هم د هند په نیمه وچه کې تر ۲۰ پېړۍ د طبي زده کړو د رسمي پروګرامو جز و

خوشحال د طب نامې په نسخه کې د رفرنس په ډول د القانون کتاب یادونه کوي او هدف یې دا دی چې دغه وینا

مې له القانون نه اخیستې ده او وایي
که سری په صورت زوړ شي
هم خشکی لرې هم سوړ شي
ادویه یې دا ضداد کړه
فهم عقل هلته زیاد کړه
کلیه ده یه موزونه

ماده کېلې له قانونه

په طب نامه کې ځینې داسې روغتیایي وینااوې هم شته چې د معنا له مخې د ابن سینا له طبي نظریاتو او افکارو سره یې پرتله کولای شو

د ابن سینا په طبي تحقیقاتي وینااوو کې **کله کله د سر له ناروغیو پیل کوي او په پښو یې پای ته رسوي ، چې د خوشحال پر وینااوو کې هم داسې** خبرې شته امکان لرې چې خان به د ابن سینا د کتابونو مطالعه هم درلوده (وردګ، ۱۸۳ــ۱۸۵ مخونه)

د طب په ډولونو کې خوشحال د یوناني طب ډېره مطالعه درلوده، خو که چېرې یې خبرې د ننني عصري طبي څېړنو سره پرتله کړو، خبرې هم یې ثابتولای شو

خوشحال د دیني علومو مطالعه هم درلوده او د ده اکثره لیکنې په دې دلالت کوي، که فضل نامه یې مطالعه کړو،نو زما دغه خبره به ثبوت ته ورسېږي

غواړم په قرآن او احادیثو کې طبي لارښوونې له عصري طب او د خوشحال بابا له طب نامې سره پرتله کړم او دا ثبوت ته ورسوم چې د خان طب نامه له نوي عصري وینااوو سره په ځینو برخو کې مقایسه کولای شو او همدارنګه یې ویناوې د قرآني آیتونو او احادیثو سره هم پرتله کولای شو

دکب ګټې په غذاکې د ماهي د غوښې

یادونه د الله تعالی په سپېڅلي کتاب کې قرآن کریم کې شوې ده

زباړه ،، ستاسې لپاره د سیندښکار او د هغه طعام حلال وګرځول شو، تاسې او مسافران له هغو نه ګټه واخلی ،،

همدارنګه د قرآن کریم بل ایات دی

زباړه ،،الله تعالی هغه آیت دی، چې سیندې ستاسې لپاره مسخرکړ، چې د کبانو له تازه غوښې نه ګټه واخلی ،،

خوشحال بابادېر لېکر، مطالعه درلوده او د ده په اثرونو کې تصوفي، عرفاني، دیني او طبي خبرې ډېرې لیدل کېږي، نو له همدې امله د ده ځینې ویناوې له قران کریم سره هم اړیکې لرې په طب نامه کې د ځینو شیانو یادونه شوې او د ماهي د خوړلو په هکله هم داسې خبرې لرې، چې په قرآن کریم کې هم راغلي او نوي ساینسي او طبي تحقیقات په کې هم ذکر شوي

د سر درد لپاره یې لارښوونه کړې ده ماهي واخلئ له هرڅه یې پاک کړئ، کوم هډوکي یا ننګې چې لرې، ځینې لرې کړئ او د کنځلو په تېلوکې یې به پوخ کړئ، کله چې ماهي پوخ شي وایې خلئ او په یولوښي کې یې کېږدئ چې غوړي نه ترې وڅاڅي کوم څه چې په غوړیو کې پاتې کېږي، د شیشې په واسطه یې لرې کړئ ، چې

غوړي صاف شي او له هغه وروسته یې د مریض په غوږ یا پوزه کې وڅڅوی نو د سر درد به یې له منځه ولاړ شي لکه چې وایي

که تازه ماهي څوک راخلي
که روهو وي له بهتر
اندرون یې درست ګالي کا
الایش یې کړه بهر
دمروه په پاتو ټک شي
د ده کېده درست ځیګر
یا یې ګېډه سره کوک کا
چې محکم شي لروبر
دکونجد په تېل یې پوخ کړه
چې په پوخ شي سراسر
یا دې پوخ ماهي راواخلي
له روغنه ګرم تر
په طباخ کې دې یې پرېږدي
چې غوړي شي ترې بدر
یادې صاف هغه غوړي کا
په شیشه دې یې کا در
په صماخ کې یې یوڅاڅکي
یا په پوزه کې اندر
چې د درد خښتن دا وکا
پرې ورکېږي درد سر
که هغه ماهي څوک وخوري
سود یې یاد لړې بهتر

ناسور یو ډول بد تکلیف دی، چې د درملنه په هکله یې ستونزې موجودې وې ، خو د الله تعالی په فضل نوي طبي تحقیقاتو ډېرو سختو تکالیفو لپاره درملنه شونې کړې ده

زما اوښکې

زما اوښکې دمرحوم استاد پوهنوال غلام دستګیر ړنګ دشعرونولومړنی ټولګه ده چې دهغه مرحوم له مړینې وروسته چاپ شوې ده دکابل پوهنتون دساینس پوهنځي پخوانی استاد اودریاضي دیپارتمنت مشرخدای بخښلي دیپلوم انجنیرغلام دستګیر ړنګ خوږیانی د۱۳۸۹ هـ ل کال دلیندۍ په میاشت کې په حق ورسېد اروادې ښاده وې دنوموړي خدای بخښلي له مړینې وروسته ده دوه شعري ټولګې د عبدالرووف قتیل خوږیاني په کوښښ اود ډاکتر لطف الله ړنګ په کمپوزترتیب او چاپ ته چمتو کړای شوې چې دادی لومړنی ټولګه یې د ،، زمااوښکې،، په نامه له چاپه راوونه اوبله ټولګه به یې په راتلونکې کې چاپ شي ددې چاپ شوې ټولګې به پیل کې دمیهن خپرندوی ټولنې په مرسته دیوښ په لومړي مخ کې په ښه سپین لیک ،، زمااوښکې،، سرلیک اوپه لاندې خنده کې یې دشاعر نوم لیکل شوی دی دلومړنی پاڼې په مخ کې یې هم دشاعر نوم راغلی دی. ددې مخ

به پای کې لیکل شوي، چې ۱۳۸۹ کال دهمدې پاڼې په دویم مخ کې دافغانستان نقشه اونقشې جوړښت دبسم الله الرحمن الرحیم په مبارکه کلمه کې نغښتل شوی دی ترنقشې لاندې دکتاب پېژندنه او ترې لاندې یې دکتاب نوم دشاعر نوم دچاپ ځای، دکتاب پلورنځی، دچاپ کال ۱۳۸۹ هـ کال اوبیا ډیزاین دبختیارصاحب اووریې دچاپ شمېر اوددغه مخ په پای کې دنورې پلې کرښې په مخ کې په سپین خط لیکل شوی،چې ددې کتاب ټول حقوق له خپرنیزې ټولنې سره خوندي دي ددویمې پاڼې په لومړي مخ کې ډالۍ داسې لیکل شوې ، چې ،، درزونتو دواکسداراودهیلو دیداکوونکي په نامه په دې کتاب پیل کوم او هغه چانه یې وړاندې کوم چې دپاک زړه په پرده کې پاکې آرزوګانې روزي اود دردونو اومایوسو امیدونویوره پوره قدر داني وکولای شي ترډالی لاندې لیکل شوي ړنګ خوږیانی ددلوې میاشت ۱۳۸۹ کال ننګرهار جلال آباد ددې پاڼې په دویم مخ کې باغلي قتیل خوږیاني دلیکوال ترلنډې پېژندنې لاندې لیکلي دي باغلي ړنګ دننګرهار ولایت دخوږیانیو دمرکز کړپې په زاړه ښار کې زېږېدلی هغه په قوم ابراهیم خېل خوږیانی اودارواښاد محمدسرور خان زوی دی ارواښاد بینوا په اوستي لیکوال کې دنوموړي دزېږېدلې نېټه ۱۳۰۷ هـ

کال لیکلې ، خوپه خپله مرحوم ولې چې په تذکره کې یې راته دزېږېدنې کال ۱۳۰۰ ل لیکلې ، خو زه هغه مهال چې امیر حبیب الله خان ووژل شو دکړې دشیراحمدخان کلا له ارواښاد ملاصاحب سره دقدري ، موټني ، نظم ، پنج ګنج، ګلستان اوبوستان په زده کړه بوخت وم اوبیا مې دکړې دروښانکوټ دلوی جومات له ملاامام ارواښاد استاد محمدعلیخان څخه نوې دیني زده کړې وکړې

که دغه مهال ۱۹۱۹ ع ۱۲۹۸ ل باغلی ړنګ انه کلن وګڼو، نوپه ۱۲۹۰ هـ ل کې زېږېدلی دی په۱۳۰۶ ل کال کې باغلی دکړې دلومړنیو زده کړو دښوونځي له څلورم ټولګي څخه فارغ شوی او په ۱۳۱۸ ل کال کې دکابل دارالمعلمین ښوونځي شو په ۱۳۲۹ ل کال دجلال آباد دمتوسطې مدیر شو، په ۱۳۳۰ ل کال کې یې دالفت، خادم، ریښتین اونایب الحکمه عبدالله خان وردګ په ملاتړ دجلال آباد متوسطه، دننګرهار په لیسه ونوموله وروسته بیا دننګرهار، لغمان او کونړونو نوې ولایتې جوړښتونه رامنځته شول او دیوهنه ریا ده، غربي ترلرې پرتو سیمو ورسېد په ۱۳۳۱ ل کال کې دننګرهار ولایت دپوهنې مدیر وټاکل شو په ننګرهار کې دننګرهار دشاعرانو ټولنې جوړول یې دغه مهال ستره لاسته راوړنه ده په ۱۳۳۸ ل کال کې دپکتیا دپوهنې مدیر وټاکل شو، چې دلته دنجونو دښوونځیو موسس هم ګڼل کېږي

په ۱۳۳۹ ل کال کې دوخت دپوهنې وزیر باغلي علي احمدخان ، نوموړی دلغمان دپوهنې سرپرست مدیر وټاکه په ۱۳۴۰ ل کال کې دکابل دابن سینا لیسې مدیر وټاکل شو چې دوزارت په ملاتړ په کې دقتیل خوږیاني، محمدعثمان نژند په زیار پارسي کتابونه پښتو ته نه یوازې وژباړلو، بلکې وباړل شوې کتابونه یې دتدریس وړوګرځول په ۱۳۴۲ ل کال کې دپوهنې وزارت دملګرو ملتونو ښوونیزې او روزنیزې موسسې ته وروپېژندل شو، چې ورته دپوهنې ښوونځیو ته دکتابونو دلیکلو او دښوونکو دروزنې دنده وسپارل شوه په همدې کال په جاپان کې درباضیاتوزیوالې غونډې ته وبلل شو او د استاذ ړنګ درباضیاتو تعلیمي نصاب دآسیایي هېوادونو لپاره ومنل شو په ۱۳۴۳ ل کال دبیروت امریکا یي پوهنتون ته ولېږل شو او درباضیاتو په څانګه کې یې لوړې زده کړې پیل کړې، هېوادته له راستنېدو سره سم دتالیف او ترجمې په ریاست کې درباضیاتو ددیپارتمنت علمي غړی مقرر شو په ۱۳۴۹ کال امریکانه ولېږل شو درباضیاتو اوفزیک پڅه څانګه کې یې دفریدونیا په پوهنځي کې ماسټرۍ واخیسته او په دوکتورا بوخت شو، دغه مهال درباضیاتو نړیوال کنفرانس ته چې په جرمني کې جوړ شوی و وبلل شو خو په اساسي قانون دنیوکې

پرلامل دوخت صدراعظم محمدیوسف خان بېرته هېواد ته راوغوښت او ددوکتورا دتیزس دفاع ترې پاتې شوه

په ۱۳۵۶ ل کال دکابل پوهنتون دساینس پوهنځي استاد وټاکل شو او د ثبات شمېرمحصلان یې وروژل په ۱۳۷۸ ل کال پېښورته مهاجرشو چې لومړی دسیدجمال الدین افغان پوهنتون علمي مرستیال اوبیا دافغان پوهنتون دریاضیاتو استاد وټاکل شو، کله

چې افغان پوهنتون پکتیانه واستول شو استاد په پېښور کې پاتې شو په ۱۳۸۲ ل کال یې دسترګو عملیات ناکام ترسره شول چې دژوند په وروستیو وختونوکې یې سترګې له لیدو پاتې شوې په ۱۳۸۰ ل کال کې دساپې پېښو څېړنو اوپراختیامرکز په مالي لګښت یې دطب، زراعت او انجنیري پوهنځیو دکیمیا او بیولوژۍ څانګونه دعمومي ریاضیاتو اساسات کتاب چاپ او خپور شو ددولسم ټولګي ریاضیات دنهم ټولګي کیمیا دپوهنتون دلومړي اودویم کورس لپاره خطي الجبره اودیټ نظریه یې هغه کتابونه دي چې پخوا چاپ اوخپاره شوي دي مرحوم ړنګ سربېره پرښوونیزو پراختیایي هڅو په لوی ننګرهار، کابل اوپکتیا کې له ورځپاڼو سره ملي اوفرهنګي مرستې ترسره کړې او هم یې دپکتیاهمدارنګه اخبار دمدیر نورمحمد پووندە په غیاب کې ددغه اخبار سرپرستي هم کړې ده دجمعې شپه او ،، وزیربه یې دلنډه کېسه بیلګې دي چې دپکتیا په وړانګه اخبارکې پرله پسې خپرې شوې دي دغه راز یې په ننګرهارکې لسګونه اصلاحي

اوانتقادي ډرامې دستیج لپاره جوړې کړې چې بریالی لوبېدلي دي دباغلي ړنګ لیکنې اوشعرونه په هېواد، زېرې، اصلاح اووړانګه اخبارونو کې خپاره شوي دي وریې قتیل صاحب داوښکې ترسرلیک لاندې سریزه اوبیا عارف خان همدرد سایې دخو خبرې تر سرلیک لاندې خپلې لوړې کړې دي تردې دمه یې دغه شعري ټولګه چې زما اوښکې نومېږي خپره شوې چې په ۲۱۶ مخونوکې یې ۸۹ شعرونه ځای کړي اودلوستونکو اومینه والو دادبي تندې ماتولو ته یې وړاندې کړي دي، دکتاب په لومړي برخه کې ،، زماربه،، ترسرلیک لاندې مناجات داسې دی

زما ربه نوی رنګ نوی جهان را
نوو نوو اشارونه نوی شان را
زما ربه په توفیق مې هومره بارکړې
چې خان وپېژنم خان لره چشمان را

دنیا نه ده لوی دریاب دی په کې ورک شوم
لاسنیوي نه مې لایقه کښتیبان را
چې صاحب دقناعت وي په هرځه کې
خدایه دغه رنګ سپېڅلی پاک وجدان را
چې دخپل ورور دوجود غوښې ونه خوري
هسې رنګه ملکان او حاکمان را
لمدې غوښې پرې دورور چې خوړې نشم
داسې خوله خاونده دارنګه زبان را

دکتاب په پای کې یې دمور ترسرلیک لاندې داسې لوړنه کړې، چې دهرمرض د واده هغه مور ده
تش مسکا یې په ژوندون کې نوی ژوند دی
په صفت چې مسیحا ده هغه مور ده
ګل باعث دزیبایي دچمن ګرځي
چې دهرګل نه زیبا ده هغه مور ده
په للولو کې رنګ ورکوي ړنګ نه
په ښکلا کې چې ښکلا ده هغه مور ده

مولف آقا محمدګرندی

مطالعه کتاب ((اګرجهانیان شکست بخورند)) مفید میباشد

حیات ا لله حلیم

اګر جهانیان شکست بخورند نام کتابیست که مجموعه از نوشته های سیاسی و اجتماعی محمد اسمعیل یون استاد پوهنتون کابل بوده که درګام نخست به لسان پشتو نوشته و چاپ ګردیده است و نظر به اهمیت محتوایی بار دوم توسط مصطفی عمر زی به لسان دری ترجمه و چاپ ګردیده است

درین کتاب در مورد وضع تلخ و نا هنجاری های اجتماعی سیاسی افغانستان توضیحات سازنده و انتقادی ارایه ګردیده یا به عباره دیګر این کتاب مجموعه از نوشته هایست که با دو

رویکرد اجتماعی و سیاسی وبا توجه محوری برحضور جامعه جهانی ، مارا به

پندار و دقت بیشتر برآن ساله های می کشاند که در ظاهر جزهمان ګفتمان های مردم عام اند ، ولی اهمیت آنها ، زمانی آشکار میشود که حاصل دهند وآن زمان متوجه می شویم که ظاهرساده ی بسیاری ازمفاهیم ، وقتی در دستګاه تجزیه و تحلیل عقلانی قرارمیګیرد ،چه مهم ،تاثیر ګذار وحاد بوده اند

این کتاب درکنار فراخوان شما بر ساله های مهم ،ګوشه های ازبینش ومنش نویسنده اش را با شفافیت کامل و کوتا ترسیم میکند نویسنده ی کتاب با جسارت وجرئت درخورتحسین ازتاختن به هرنا بکاری هراس ندارد و

درحالیکه با یک برنامه ی روشن فرهنګی می کوشد تا خالیګاه حوزه ی کارفرهنګی ، فزون شود ، در بحث سیاست وعدالت ، خواهان تامین حقوق انسانی و درخورشان مردم این سر زمین است ، باید ګفت که تمام مقالات این کتاب به روحیه ملی نوشته شده است در صفحه ۲۹ کتاب میخوانیم ، درګونه ی عام ، ملت افغان درحاکش حضور هیچ نیروی خارجی را نه می پذیرد و نه تحمل کرده میتواند ، لیکن هنګامی که حضور

۷ مخ

افغان «جزائل»، چې د انګرېزانو تر پښو لاندې یې ځمکه سور اور کړه

جواد مختار

جزائل څه شي دی؟
په افغان - انګلیس لومړۍ (۱۸۳۹ ـــ ۱۸۴۲)، دويمې (۱۸۷۸ ـــ ۱۸۸۰)، درېيمې (۱۹۱۹) جګړو کې بوازنی ... سي چې د انګرېزانو خوب ... ې تښتولی و جزائل (Jezauil) ټوپک و. انګلیس ... تاریخ لیکوونکي وابري چې د مکناټن له قوله د هغه مشهوره خبره لیکي «افغانان په له جګړو سترې نه شي او جزائل له ډېرو»

کابو دوه سوه کاله د مخه زموږ نیکونو د دښمن مقابله په خپل لاس جوړو کړو ټوپکونو (جزائل، کوله، زبات) يې د کابل په اهنګرخانه کې جوړېدل او يو شمېر نور بیا په مختلفو ډولونو او شکلونو د هېواد په نورو برخو کې دا ټوپکونه طبیعتاً د افغانانو له جنګي (بدني جوړښت) سره جوړ وو؛ اوږده، ظریف، رسا نښه ويشتونکي، ساده او په عين حال کې خطرناک

له جزائل څخه د انګرېزانو ویره

Behind the Khyber Pass د جان ویلر لیکل شوی کتاب دی چې د افغان جزائل په اړه یکې په بوره تفصیل خبرې شوې ویلر د مېرمن لېډي سېل (د ځګرمن رابرټ باب مېرمن وه چې له انګرېزانو سره د یرغل پر مهال يې افغانستان ته سفرونه کړي) له قوله په خپل کتاب کې لیکي «داسې ښکاري چې انګرېزي مسکټ ټوپک اغېزمن نه دي او په قشله کې پرانه دي، انګرېزان له زړو ټوپکو کار اخلي چې دواړه د افغان جزائلو سره سيالي نه شي کولای، انګرېزانو بايد د افغان جزائلو بېخ اېستلای وای»

کله چې د کابل په بي بي مهرو غونډۍ کې جګړې شدت واخیست او له هر لوري افغاني غازيانو حملې پیل کړې دا داسې وخت و چې جګړې خودجوشه حالت غوره کړی و نه کوم قوماندان موجود و او نه هم په دې جګړه ایز حالت کې له چا سره ددې فکر و او نه هم په داسې احساساتي وخت کې چا، د چا خبره اورېدله، له انګرېزانو لاره ورکه وه د دوی کوښښ دا و چې له هرې ممکنې لارې په استفادې خپل ژوند و ژغوري، د همدغه کتاب په ۲۲۲ مخ کې لیکل شوي، ډګرمن تامس اولیور غوښتل خپل ډار شوي عسکر د بي بي مهرو د غونډۍ سرته ورسوي، هیڅ د هغه خبره و نه منله او په همدې کشمکش کې د جزائل د ګولۍ ښکار شو، دا د هغه د خولې وروستۍ خبره ده، خپلو خلکو پرې برباد کړم»

په بي بي مهرو ... ې له جګړې

دافغان - انګلیس لومړۍ جګړه (۱۸۴۲) وروسته انګرېزان د خپلې ماتې په دلایلو غږېدلي دي، د ماتې په دې دلایلو کې پنځه هغه يې تخنیکي او شپږم هغه يې چې د انګرېزانو په ماتې کې يې اساسي رول لوبولی جزائل ټوپک و.

د جزائل او انګرېزي وسلو توپیر

معمولاً انګرېزي مسکټ ټوپکونو له ۵۰ تر ۷۵ متره پورې هدف ويشته، انګرېزي ټوپکونه په کارخانو کې تولیدېدل، او د شکل او ډیزاین له مخې يو شان وو، جزائل بیا لاسي جوړ ټوپکونه وو هر آهنګر او استاد یکې خپله سلیقه پاللې دا له انګرېزي ټوپکونو اوږده وو، حتی سایز يې تر ۱۸۰ سانتي متره پورې رسېږي او د همدې اوږد میل په برکت و، چې تر ۱۵۰ مترو پورې يې رسا نښه ويشته

د جزائل مختلف ډولونه

د جزائل جوړښت

جزائل اوږد میل لاره او د میل دننه جوړښت يې شپږ او اووه ضلعي لرلې، د میل په امتداد يې په لاندې برخه کې د باروتو د ډکولو او د میل د پاکولو لپاره اوږد سیخ لاره چې په میل کې د داخلېدو لپاره استعمالېږي، د میل په لاندېنۍ برخه کې له لرګي استفاده شوې چې دا لرګی بیا له میل سره د یوې حلقې وسپنې په واسطه نښتی شوی د لرګي او میل د اوږدوالي له امله د وسپنې دا حلقې حتی تر څلورو پورې رسېږي

د جزائل بله برخه د کنداغ ده چې د ځو موخو لپاره استعمالېږي، کله چې د پروت په حالت کې ترې استفاده کوي نو کنداغ د ورمېږ او اوږې د مخ برخې ته برابرېږي، کله چې په ولاړ حالت کې استفاده کېږي دا کنداغ داسې ډیزاین شوی چې په تخرګ کې نیول کېږي او هم د لاس مټ ته برابرېږي

جزائل د میل د خولې له لارې له باروتو ډکېږي او وروسته له وسپنې جوړ مردکي ور اچول کېږي او بیا په دې ټوپک کې د نصب سیخ په مرسته برابرېږي کله چې دا پروسه ختمه شي نو د جزائل کولنګ شا لور ته کش کېږي له دې وروسته جزائل د ډز او نښې ويشتلو لپاره عيار دی

افغانان طبیعتاً ښکلا خوښوونکي خلک دي او دا ذوق يې حتی په ټوپکو کې هم پاللی، د جزائل ظاهري ښکلا او تزئین هم د بحث وړ موضوع ده د هر جزائل کنداغ او د میل د لرګي برخې په دومره ظرافت جوړې شوې او تزئین شوې چې په اوسني عصر کې د اتلمې پېړۍ دې هنر ته سړی ګوته په غاښ کړي

مکناټن په جزائل وژل شوی

د افغان ملي تاریخ لیکوال

... [illegible]

له جزائل څخه استفاده

هغه مسایل چې موږ د بېلونځیو په تاریخونو کې لوستي تثبیت کړي، مثلاً موږ د بېلونځیو په کتاب کې لوستي چې مکناټن د وزیر اکبر خان په لاس وژل

کله چې انګرېزان د افغان - انګلیس دریو اړو جګړو کې مات شول جزائل خورا مشهور شو، د جزائل د شهرت اوازې

شوی خو ښاغلی حداد دا خبره نه مني زه په کټ مټ د حداد صیب لیکل را نقل کړم

«په افغانستان کې په ټولو تاریخونو کې لیکي چې وزیر اکبر خان مکناټن وژلی حال دا چې دا خبره غلطه ده مکناټن یوه سپاهي وژلی دی

د فرهاد بابا په علوي سفر کتاب کې لیکل شوي چې مکناټن د میدان د ټکانې اوسېدونکي چې نوم يې رجب خان و وژلی دی، دا قصه ما د اروابناد غلام محمد فرهاد پاپا (د کابل ښار لومړنی ښاروال) له خولې اورېدلې چې غازي رجب خان هغه وخت مکناټن و وژه چې د وزیر اکبر خان او مکناټن جګړه وه، وزیر اکبر خان غوښتل هغه ژوندی و نیسي رجب خان د وزیر اکبر خان له تخرګه د ټوپک میل تېر کړ او هغه يې و واژه»

د همدې متن په اوږدو کې راغلي چې اکبر خان نه غوښتل مکناټن و وژني هغه نیت درلود چې مکناټن له خانه سره بندي کړي او د خپل پلار په بدل کې چې په هند کې يې له انګرېزانو سره په تبعید کې ژوند کاوه معامله وکړي

دا خبره په سراج التواریخ کې

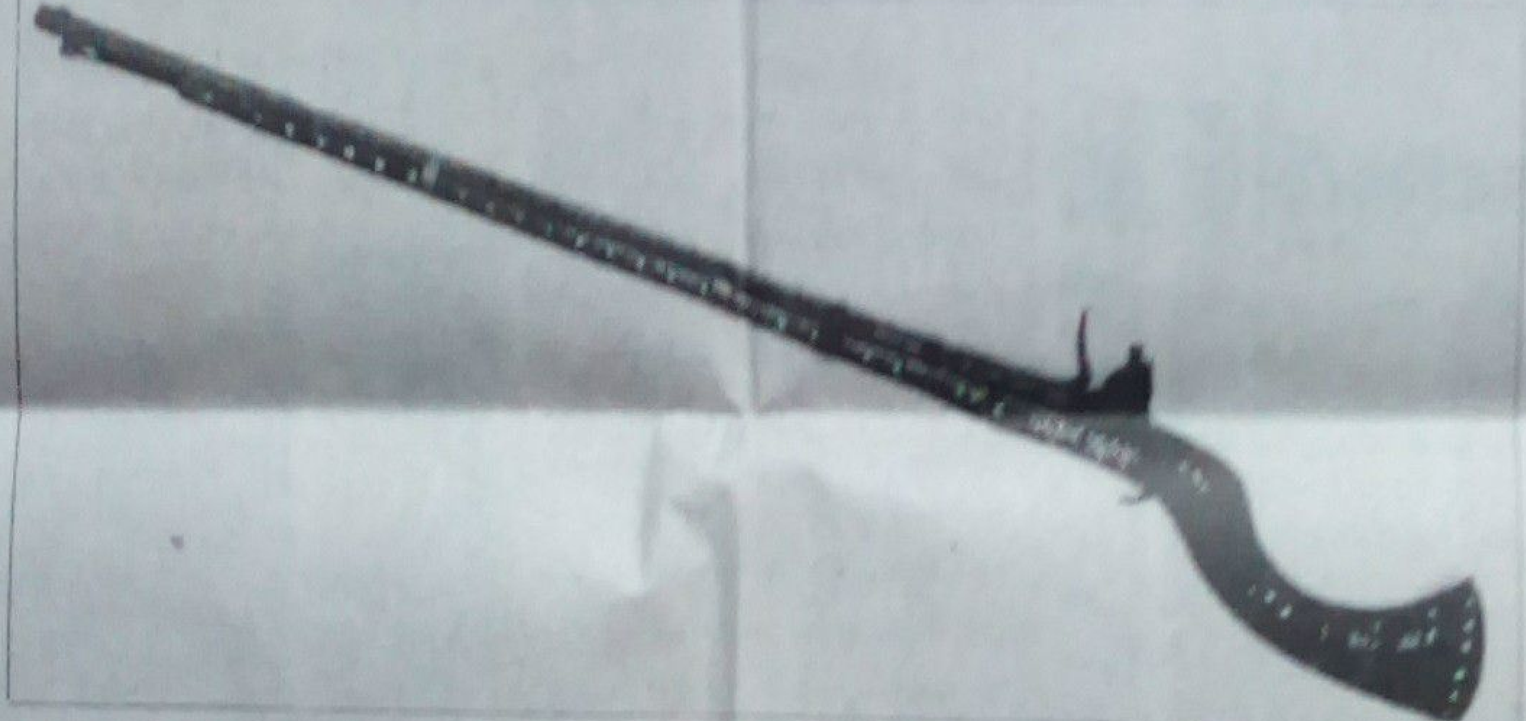

... [illegible]

مرکزي اسیا، هند او حتی منځني ختیځ ته ورسېدې، زما په فکر د جزائل د شهرت یوه مهمه وجه دا هم کېدای شي چې د جزائل پر مټ داسې یو قوت مات شو چې لمر يې په واکمنۍ کې نه ډوبېده او په خپله انګلیسانو د جزائل په قوت اعتراف کاوه، بله وجه دا هم ده چې جزائل د داسې یوې ډلې تولید و چې په خپل فکر يې اختراع کړی و او دا فکر يې بیا د جګړې په میدان کې په عمل کې هم پلی کړ

د جزائل ټوپکونو کاپي او نقل په هند کې پېښې عام شو مرکزي اسیا او حتی تر منځني ختیځه يې نقلونه ورسېدل، یو ځل بیا باید یادونه وکړو چې افغان جزائل نوګ د افغانانو له لوري لاسي جوړېدل، دا د کومې

وسپنیز زنځیر، دا وسله يې قلاب بلله او له لرې فاصلې په دښمن ورګوزارېده هو بهو لکه د اوسنیو لکواندو بازانو نانچک، چې زنځیر لري خو په همدومره توپير چې نانچک د زنځیر په دواړو سرونو کې لرګي لري او قلاب یوازې په یوه سر کې تېغ لرونکی توپ، دا له نورې خطرناک او اغېزمن و او چا چې په قلاب کاراوه هغه يې قلابي باله

کله چې د باروتو وخت راغی لومړنی کس اعلیحضرت شاه محمود هوتک و چې په ۱۷۳۲ کې يې د ایران په وړاندې باروتي توپ (زنبورک) وکاراوه، دا پر اوښانو د جګړې ګډ ته انتقالېده

قلاب، زنبورک، جزائل، تورې، نېزې او چړې دا ټول زموږ

په تور ټوپک ویشتلی جوړ شو
د سپینې خولې ویشتلی ویښې
توبوینه

فابریکي تولیدنه و، چې څپاره شي او بیا ډېر تولید شي همدا وجه وه چې په نورو سیمو کې ددې ټوپک نقل بیا کاپي استعمالېده دا هم د هېرولو نه ده چې د افغان - روس جګړې په لومړي سر کې له همدې جزائلو او تیرولو استفاده شوې وه چې وروسته بیا خداې په مجاهدینو امریکا مهربانه کړه

په افغانستان کې د وسلو جوړولو تاریخچه

په لسمه میلادي پېړۍ کې د غور ولایت خورا اباد و او خپلې مشهور بازونه يې لرل چې فیروز کوه، مندېش او آهنګران يې لا تر اوسه پاتې دي، مندېش د تاریخي اسنادو پر بنا د امیر کروړ د زېږون ځای دی او امیر کروړ هغه څوک دی چې موږ ته يې د پښتو شعر لومړنی لیکلی بېلګه (لومړنی لیکلی پښتو شعر په لاس راغلی)

په غور کې پر لېږو، نورو او چړو سربېره یوه ویرونکې وسله جوړېده دا وسله د ګرد توپ په شکل وه او دې توپ بیا تر دوو مترو تیغونه لرل او ورسره تر دوو مترو

خپلو آهنګرانو جوړولې.
جزائل که څه هم د تیمور شاه دراني په وخت کې د کابل په اهنګرخانه کې جوړېدل خو په دومره کچه نه وو چې د ټولو خلکو تقاضاوې پوره کړي، د خلکو له اړتیا سره سم د هېواد په ډېرو سیمو کې په مختلفو سایزونو او ډیزاینونو جوړېدل، د کابل آهنګرخانه د بالاحصار په خنګ کې وه او د پښانو (آهنګرانو، دوډۍ پخه له شاهي پخلنځي ورکول کېده، اوس هم په کابل او ولایتونو کې یو شمېر سیمې د آهنګرانو په نامه شهرت لري

انګرېزانو چې کله د جزائل زور ولیده نو بیا يې په کاښینو او آهنګرانو یې تبلیغ پیل کړ چې دا د اصیلو خلکو کار نه دی د ټولنې ټیټه طبقه او هر هغه څوک چې اصل و نسب نه لري دا کارونه کوي او له هغې وروسته نه بیا چا جزائل ولیده او نه هم خپل تولید

جزائل څو نومه وسله

جزائل اصلاً عربي کلمه ده لغت نامه دهخدا يې په دې ډول مانا کوي (مأخوذ از تازي، شمخال)

که له تازي موخه (تازي سپي) وي او هغه اوږد اندام لري، خورا چالاکه وي او د ښکار لپاره ترې استفاده کېږي، جزائل هم د ښکار او جنګ لپاره استعمالېږي او له نورو وسلو ډېر اوږد دی، شمخال وزن لرونکی او درونده ټوپک ته وايي

همدا رنګه په ویکیپېډیا کې دجزائل نوم پر وړاندې د اوږده میل لرونکي ټوپک ذکر شته جزائل په پښتو لنډیو او شفاهي ادبیاتو کې په مختلفو نومونو یاد شوی نور ټوپک، بوړي، پیني، سره رخ او عامیانه نوم ټوپک

په دې اړه ډېرې لنډۍ مشهورې دي

تر دې بوړي ټوپک دې خار شم
په اوږه ستا دې کړه زه درسره ځمه

په تور ټوپک مې مه لو پاره
داسې خو مه وایه چې خوله به درکومه

د تور ټوپک استاکاره
د بو خوانانو خون به ستا په غاړه وینه

چاونې به توپو نه ورانېږي
تکره زلمیان يې په ټوپکو ورانوینه

د استعماري جګړو پر مهال جزائل هغه بوازینی ټوپک دی چې په انګلیسي ادبیاتو کې يې یادونه شوې، دا لاندې شعر روډیارډ کیپلنګ انګرېز شاعر په ۱۸۸۶ کال ویلی

A scrimmage in a Border Station
A canter down some dark defile
Two thousand pounds of education
Drops to a ten-rupee jezail
The Crammer's boast, the Squadron's pride
Shot like a rabbit in a ride

په سرحدي پړاو غوغا وه
آسونو په خپله خاشسته فضا خره کړې وه
د دوه زره پاونډه تعلیم
د لس روپیو جزائل ته تیټ شو
د یووالي تېغ، د نظم و ضبط غرور
په خاشسته کې لکه د سوی په شان ولګېده

د پورته شعر لنډ مفهوم دا دی چې هغه مهال د انګلیس د حکومت بوخ د نړۍ تر ټولو روزل شوی، بانظمه او مجهز پوځ و، چې په هر ټن یې لا هاغه مهال زرګونه پونډه مصرف شوي و، اما د لس روپیو په ارزښت جزائل ټوپک داسې ښکار کړل لکه څوک چې په مېږه کې سوی (خرګوش) ښکار کوي

وروستۍ خبره

دوه سوه کاله د مخه موږ خپله اهنګرخانه او د ټوپکونو د تولید خاونه لرل او په هماغه وسله مو د نړۍ داسې قوت درې خله مات کړ چې لمر يې په واکمنۍ کې نه ډوبېده

کله چې دښمن یوه شو زموږ وسلې دوی تباه کوي نو په تبلیغ يې لاس پورې کړ، کسبونه يې د بې نسبو او ټیټو خلکو کار وباله او حتی تر اوسه موږ کسب و کار ته لاس نه وروړو

انګرېزانو دجزائل د تولید د ختمولو لپاره د تبلیغ حربه د غازي امان الله خان پر وړاندې هم وکاروله که جزائلو انګرېزان مات کړل په سیاسي میدان کې د خپلواکۍ اعلان غازي امان الله خان وکړ او بیا انګرېزانو د پیرانو، ملایانو او مذهبي اشخاصو په نوم د غازي امان الله خان پر وړاندې د بې دینۍ تبلیغ وکړ او د هغه واکمنۍ یې د بچه سقاو په واسطه رنګه کړه

دا سلسله له هغه دمه تر دې دمه په یوه او بل نوم روانه ده تر څو زده کړې ونه کړو، له فکره کار وا نه خلو او پخپله پخپل ځان کې تغییر را نه ولو او د خپلواکۍ له احساسلو وړاندې د خپلواکۍ په ساتلو فکر و نه کړو تاریخونه به تکرارېږي خو زموږ وضعیت او حالت به هماغه وي

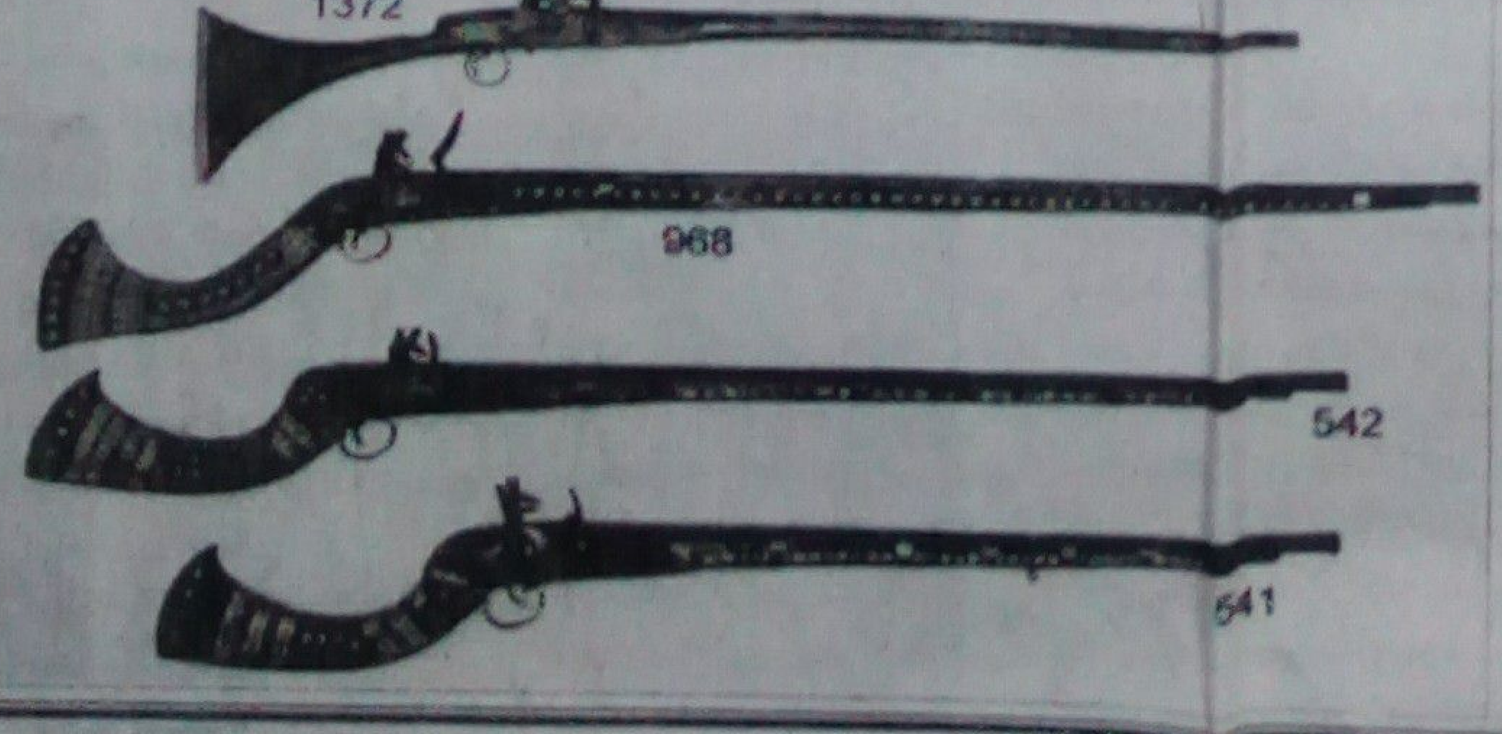

د سپورت نړۍ

افغان الف لوبډلې بنګله دېش ته په لومړي سریز کې ماتې ورکړه

افغان الف لوبډلې د بنګله دېش له الف لوبډلې څخه د غیر رسمي دوو لوبډلې له بنګله دېشي الف لوبډلې څخه په ۷ وېکټو وګټله، چې د یادې لوبه کې د دواړو لوبډلو لوبه مساوي پای ته ورسېده، چې د لومړۍ غوره

ټیسټ یا فرسټ کلاس لوبو سریز یو پر صفر وګاټه لومړۍ لوبه افغان الف لوبې غوره لوبغاړي قیس احمد وټاکل شو په دوهمه فرسټ کلاس لوبغاړی بیاهم له افغان الف لوبډلې څخه ابراهیم خدران وټاکل شو د

فرسټ کلاس سیالیو په یاد سریز کې تر ټولو ډېرې منډې افغان لوبغاړي ابراهیم خدران وکړې همداراز د سریز په یادو دوو لوبو کې تر ټولو ډېرې وېکټونه قیس احمد ۱۳ ترلاسه کړې افغان الف لوبډله بنګله دېش ته تللې او د یاد هېواد له الف لوبډلې سره د کرېکټ د دوو فارمټونو سریز ترسره کوي لومړی د فرسټ کلاس سریز و او دوهم د پنځو یو ورځنیو لوبو سریز دی، چې د راتلونکې جمعې په ورځ د جولای پر ۱۹مه نېټه پیلېږي افغان الف لوبډله به هلته د جولای تر ۲۹مې نېټې خپل سفر پای ته ورسوي له افغان الف لوبډلې سره په دې سفر کې ناصر جمال لوبډلمشر، افسر ځاځي وېکټ ساتونکی، ابراهیم خدران، بهیر شاه، شاهدالله کمال، درویش رسولي، عثمان غني، شراف الدین اشرف، قیس احمد، نوین الحق او یمین احمدزی شتون لري

فضل الله فضلي

په کرېکټ کې د افغان لوبډلې ماتو کوچني کرېکټران ناهیلي کړي

د کرېکټ په نړیوال جام سیالیو کې د افغان لوبډلې پر له پسې ماتو یو شمېر هغه ماشومان او کمکي ځوانان چې د لارو او کوڅو پر سر کرېکټ کوي، ناهیلي کړي. د دوی د هر یوه په زړه کې لکه د کرېکټ د نړۍ د نورو ستورو په شان په سترو نړیوالو سیالیو او میدانونو کې د خپل هېواد په استازیتوب د لوبېدو هیلې او ارمانونه پراته دي، خو هغوی، چې دغه ارمان ته رسېدلي او د افغانستان د کرېکټ د ملي لوبډلې لباس یې پر تن کړی، تر کومه بریده توانېدلي چې د کرېکټ په نړیوال جام سیالو کې د دغو ماشومانو او کمکیو ځوانانو زړونه خپل کړي؟

۱۳ کلن تمیم او ۱۶ کلن سمیع الله، چې په ډېرې سختۍ یې بېټ او توپ اخیستي او د کابل په حضوري چمن کې له خپلو نورو ملګرو سره کرېکټ کوي، په نړیوال جام کې د افغان لوبډلې وروستیو ماتو ښه ناهیلي کړي. خو دوی بیا هم کرېکټ نه دی پرېښی او وايي ((دې ماتو په موږ زیات اغېز کړی، ځکه د پرله پسې لوبو بایلل سړي ته خفګان پیدا کوي، ځکه دا

خبره، په نړیوال جام سیالیو کې د افغان لوبډلې د ماتې یو لامل په لوبډله کې د وړتیا له مخې، لوبغاړو ته چانس نه ورکول دي. چې د دوی په خبره، که ملي لوبډلې ته د وړتیا له مخې لوبغاړي وټاکل شي، نو

پسې ماتو پر هغو ماشومانو او ځوانانو چې خپل راتلونکی یې کرېکټ ټاکلی، زیات اغېز کړی، خو هغه د دغه اغېز لامل له کرېکټ سره د دوی زیاته مینه بولي او زیاتوي هیڅ شک نشته چې دا زیات اغېز لري، زموږ د ټولو لمه دا وه،

افغانستان له هرې لوبډلې لوبه ګټلی شي افغانستان د ۲۰۱۹ م کال د کرېکټ په نړیوال جام سیالیو کې چې په انګلستان او ویلز کې د نړۍ د لسو غوره لوبډلو ترمنځ وشوې او انګلستان یې اتلولي وګټله، نهه لوبې یې وکړې او خپلې ټولې لوبې یې بایللې. د کرېکټ مصرینو په نړیوال جام کې د افغان لوبډلې د پرله پسې

چې موږ به څو میچونه ګټو، خو له بده مرغه چې ونه شوای ګټلای، په دوی چې اغېز کوي، نو دا ښيي چې دوی له کرېکټ سره څومره کلکه مینه لري، نو دا که له یوې خوا د خفګان لامل شوي، نو بله ورځ که لوبډله لوبې ګټي، نو دوی لا هڅېږي، زه باور لرم چې مشران څومره به وځلېږي، پر کشرانو همدومره به اغېز کوي. د کوڅو

عادي لوبې نه وې، د نړیوال جام لوبې وې، دغو ماتو ځوانان زیات ناهیلي او له کرېکټه زړه توري کړي چې دا څه وشول ((دې ماتو د خلکو او زموږ په روحیاتو زیات اغېز وکړ، دوی پرله پسې ماتې وخوړې، د افغانستان اتلان چې داسې شي، نو له چا ګیله وکړو؟ لړزلړه یې زړه ماتې کړی یم)) د تمیم او سمیع الله په

ماتو لامل د نړیوال جام په درشل کې د لوبډلمشر بدلول، په لوبډله کې ډلبازي، له اروپایي میدانونو سره د افغان لوبغاړو نابلدتیا او د لوبغاړو خراب فټنس بولي بل خوا د افغانستان د کرېکټ بورډ د کورنۍ کرېکټ پخواني مسوول او اوسني د رسنیو مېنجر عظیم ځاځ عبدالرحمن‌ ... هم مني، چې د افغان لوبډلې پرله

کرېکټ یا په انګلیسي اصطلاح سټریټ کرېکټ، د هر لوبغاړي اساس جوړوي، هر کرېکټر په لومړیو کې په همدې کوڅو او لارو کې کرېکټ کوي او بیا ورو ورو مخته ځي او تر ملي لوبډلې ځان رسوي او په نړیوالو میدانونو کې د خپل هېواد بیرغ ځلوي او ستر نوم ځپلوي، خو دا یوازې تمیم او سمیع الله نه دي چې په نړیوال جام سیالیو کې د افغان لوبډلې ماتو ناهیلي کړي، بلکې داسې ګڼ شمېر نور ماشومان او ځوانان شته چې په ډېرو سختو شرایطو کې په خاورینو او له دوړو ډکو میدانونو کې کرېکټ کوي او غواړي چې په راتلونکې کې د کرېکټ ستوري شي

محمد واصل وصال

راشد خان او حضرت ځاځي د کرېکټ اکاډمي جوړه کړه

د افغانستان د کرېکټ ملي لوبډلې لوبډلمشر راشد خان او لوبغاړي حضرت الله ځاځي په ګډه د ځوانانو لپاره د کرېکټ د زده کړې اکاډمي جوړه او ګټې اخیستنې ته وسپارله. د معلوماتو له مخې، په پلازمېنه کابل کې راشد خان او حضرت الله ځاځي د کرېکټ دا روزنځای له نویو امکاناتو او پرمختللو وسایلو څخه جوړه کړې، چې پرون وړاندې د یو لړ مراسمو په ترڅ کې پرانیستل شو. له دغو مراسمو یو شمېر خبریالانو ((خیبر واچ کام)) ته وېلي، چې د راشد خان او حضرت الله ځاځي کرېکټ اکاډمي له ډېرو نویو سره په مکمله توګه د تمرینانو لپاره چمتو شوې ده راشد خان د اکاډمۍ د پرانیستې په

مراسمو کې وویل ((دا اکاډمي له ډېرو نویو او تازه بدلونونو او زیاتو اسانتیاوو سره جوړه شوه، چې د هېواد د ځوانو لوبغاړو په خدمت کې به تل قرار ولري)) راشد خان دغه راز

ویل په خپل هېواد کې به له دې وروسته هم پانګونه کوي، هغه دا یو

خدمت وباله، چې له دې سره به نور ډېر کارونه هم وکړي او په دغې اکاډمۍ کې به ډېرو ځوانانو ته د ملي لوبډلې ځینې لوبغاړي روزنه هم ورکړي. د دې اکاډمۍ د پرانیستې په مراسمو کې ګڼ شمېر ملي لوبغاړو هم برخه اخیستې وه، چې له ډلې یې

پخواني لوبډلمشر اصغر افغان، رحمت شاه زرمتي، شاپور خدران، حشمت شهیدي او په خپله راشد خان او حضرت ځاځي هم برخه درلوده. د کرېکټ دا اکاډمي

چې له پخوا راهسې د جوړېدو په حال کې وه، هغه وخت د دې اکاډمۍ مسوولیت د بل چا په لاس کې و، خو اوس راشدخان او حضرت الله ځاځي د دې روزنځای مسوولیت او صلاحیت په غاړه واخیسته. حضرت ځاځي او راشد ژمنه وکړه چې په دې اکاډمۍ کې به کوچنیو، منظم سیستم او په ښه شکل به ځوانانو ته د کرېکټ زده کړه ورکړي. د یادونې وړ ده، چې له دې وړاندې بل افغان لوبغاړي محمدنبي هم یوه اکاډمي په استرالیا کې د مهاجرو او هلته د مېشتو افغانانو لپاره جوړه کړې وه، چې اوس هم د مهاجرو په خدمت کې ده.

ورزش های رزمی بهترین وسیله تقویه صحت جسمی، عاطفی و روحی است

در ایام قدیم مردم کره زمین ورزش های مختلف و گوناگون را بخاطر به دست آوردن اهداف متفاوت انجام می دادند در آن زمان ورزش بیشتر بخاطر سرگرمی شاهان، حفظ قلمرو، وسعت بخشیدن به امپراتوری ها و حفاظت جان، مال و کاروان های تجارتی مورد استفاده قرار می گرفت. ولی به مرور زمان ورزش در بین کشورهای جهان از جایگاه ویژه و ارزش خاص برخوردار شد. در عصر کنونی ورزش یکی از کارهای مهم و ارزشمند جامعه بشری به شمار میآید. امروزه ورزشکاران رشته های مختلف از قبیل بوکس، پهلوانی، جیدو، تکواندو، مبارزات آزاد جمناستیک، فوتبال، والیبال، کرکت وغیره، به سطح ملی و بین المللی مسابقاتی را انجام میدهند و به خود و کشور خود افتخارات بزرگ را کمایی میکنند

سپورت وسیله ایست که صحت و سلامتی جسمی و روانی افراد جامعه را تضمین میکند. امروزه اکثریت مردم جهان بیشتر امراض کشنده و خطرناک را توسط سپورت وقایه و تداوی میکنند. افغانستان هم از جمله کشورهای است که در این اواخر ورزش در آن نسبت به سابق پیشرفت های چشمگیر داشته و علاقمندان زیادی را نیز به خود جلب نموده است. به ارتباط پیشرفت ورزش های رزمی در افغانستان مصاحبه یی را با یکی از پیش کسوت های محبوب و مشهور اداره ورزش کشور انجام داده ایم که توجه تان را به خواندن آن جلب می نماییم

استاد خیبر عمرخیل فرزند محمد نبی در سال ۱۳۵۸ خورشیدی در یک خانواده متدین، روشنفکر و ورزش دوست در ولایت لغمان چشم به جهان گشود. تحصیلات خود را الی سویه بکلوریا در کشور قزاقستان شهر الماتا به پایان رسانیده و به زبان های پشتو، دری، روسی، قزاقی و اردو آشنایی و بلدیت کامل دارد. کارکرد های ورزشی استاد خیبر عمرخیل قرار ذیل است: سرتربیر تیم ملی کیک بوکسینگ افغانستان، آمر برگزاری مسابقات پرورش اندام، رییس مجتمع های ورزشی، رییس فدراسیون باتوران دود و آرچری افغانستان

سوال: استاد محترم! شما چی وقت و در کجا به ورزش دلخواه خود رو آوردید؟

جواب: بنا به شوق و علاقمندی خاصی که به ورزش داشتم در سال ۱۳۶۸ خورشیدی در کشور روسیه تحت نظر مربیان خارجی به ورزش رزمی و اجتماعی رو آوردم

سوال: دست آورد های ورزشی تان چقدر است و کدام ها اند؟

جواب: ۲۲ مدال ۷ کپ قهرمانی و ۲ جام اخلاق را از مسابقات داخلی و خارجی کسب کرده ام و ۲۸ بار به حیث نماینده رسمی افغانستان در مسابقات آسیایی و جهانی اشتراک نموده ام و دارای کمربند سیاه دان ۷ کیک بوکسینگ داور ملی و بین المللی نیز میباشم و بیش از ده ها تقدیر نامه را از رویدادهای مهم داخلی و خارجی بدست آوردیم و نیز بیش از ۲۰ کلپ ورزشی را به سیستم ستندرد بین المللی ایجاد کردیم که صدها جوان روزانه در آن مصروف تمرینات ورزشی هستند و ناگفته نه ماند که اکثراً ورزش کاران نخبه رشته های رزمی و پرورش اندام شاگردان بنده میباشند و نیز سه بار جهت ترینگ در رشته مربی گری در کشور های تایلند، اوکراین ویونان در سال های ۲۰۰۹، ۲۰۱۱، ۲۰۱۲ اشتراک کردم.

سوال: استاد محترم! تا حال چند سفر ورزشی به کشورهای خارجی انجام داده اید؟

جواب: سفرهای خارجی بنده بسیار زیاد است از جمله به کشورهای روسیه، تایلند، یونان، اوکراین، ایتالیا، ترکیه، دنمارک، قزاقستان، ازبکستان، تاجکستان، ترکمنستان، چیچنی، داغستان، پاکستان، قرغزستان، کوریا، ایران، هند، امارات متحده عربی، تایوان، فلیپین وغیره سفر های خارجی انجام داده ام

سوال: شما اکنون به حیث رییس فدراسیون باتوران دود و آرچری افغانستان نیز ایفای وظیفه میکند فرق بین این رشته ورزشی و سایر رشته های ورزشی در چیست؟

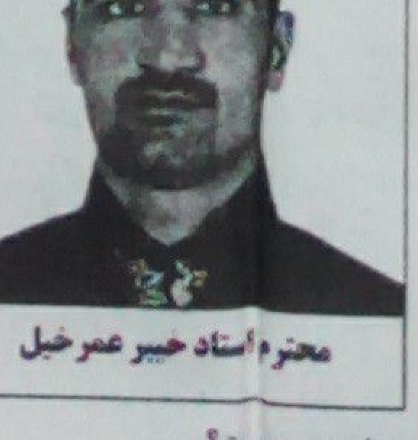

محترم استاد خیبر عمرخیل

جواب: ورزش باتوران دود یک ورزش افغانی است که اصطلاحات این رشته به دو زبان ملی ساخته شده باتوران به معنای قهرمان، شجاع، جنگ جو و دلیر و دود به معنای رسم و رواج فرهنگ و آرچری هم به معنای تیر و کمان است.

سوال: بنیانگذاران و موسسین این رشته ورزشی در افغانستان کی ها اند؟

جواب: بنیان گذاران این رشته همایون عالمیان، قسانز زرور داکتر عتیق احمدزی و تعداد دیگر از ورزشکاران است این رشته ورزشی در چوکات تربیت بدنی و کمیته ملی المپیک رسماً در سال ۱۳۸۴ هـ ش به فعالیت آغاز نمود

سوال: از آن جاییکه ورزش آرچری یا تیر وکمان از تاریخچه طولانی برخوردار است، وگفته میشود که اولین خاندان ورزش های المپیکی نیز به شمار میاید. آیا تا به حال این ورزش را از آدرس افغانستان در بازی های المپیکی شامل ساخته اید یا خیر؟

جواب: ورزش آرچری یا تیر و کمان واقعاً یک ورزش تاریخی است که شامل بازی های المپیکی نیز میباشد ولی تا به حال از آدرس افغانستان این ورزش در بازی های المپیکی رسماً ثبت و راجستر شده اما کوشش های ما بخاطر ثبت و راجستر این ورزش در بازی های المپیکی جریان دارد.

سوال: آیا تا به حال در این رشته ورزشی ورزشکاران تان در مسابقات خارجی اشتراک نموده اند یا خیر؟

جواب: در بخش آرچری یا تیر و کمان یک بار در مسابقات جنوب آسیا ورزشکاران ما اشتراک نمودند و مقام سوم افتخاری را به نفع افغانستان کسب نمودند.

سوال: به نظر تان ورزش های رزمی زیاد در افغانستان پیشرفت نموده یا ورزش های اجتماعی؟

جواب: در هر دو بخش ورزشکاران ما خوب درخشیده اند و به شکل مساوی در افغانستان فعلاً هم ورزش رزمی پیشرفت کرده وهم ورزش اجتماعی که شامل فوتبال، کرکت، والیبال، فوتسال و غیره میشود

سوال: استاد محترم با وجودیکه ورزشکاران ما با مشکلات زیاد مواجه اند، و امکانات کافی هم در اختیار ندارند، نظر به سایر کشورهای جهان، چه باعث شده است که در اکثر مسابقات ورزشکاران ما نتایج خوبتر به نفع افغانستان کسب میکند

جواب واقعاً ورزشکاران ما مشکلات زیاد دارند عواملی که اکثریت وقت ها باعث کامیابی ورزشکاران ما میشود در قدم اول روحیه بلند وطنپرستی است که در نزد ورزشکاران ما وجود دارد صبر، استقامت، تلاش پی در پی ایمان و باور داشتن به کامیابی مثبت اندیشی از عواملی است که در موفقیت ورزشکاران ما نقش بارز را بازی میکند.

سوال: استاد محترم! در آینده چه پلان هایی دارید بخاطر رشد ورزش باتوران دود و آرچری در افغانستان؟

جواب: بخاطر رشد هر چه بهتر و خوبتر این ورزش ما سیمینار ها، کورس های آموزشی، مسابقات رون و تیم ملی را برگزار می نماییم و به چهره برتر این رشته زمینه مسابقات خارجی را فراهم میسازیم.

سوال: پیام تان به ورزشکاران و آن عده کسانیکه ورزش نمی کنند چیست؟

جواب: ورزش وسیله صحت جسمی روحی و عاطفی هر انسان است هدف اصلی سپورت یافتن حقیقت، حاکمیت انسان بالای خود و نفس خود است، زمانیکه یک انسان به نفس خود حاکم شود در هر کار کامیاب وموفق شده میتواند و پیام من برای آن عده کسانیکه ورزش نمی کنند این است که ورزش کنند تا در تمام امورات زندگی خود نتایج خوبتر کسب نمایند

سوال: استاد محترم! تشکر از اینکه وقت گرانبهای تان را در اختیار ما گذاشتید. در آخر از دولت افغانستان در رابطه به پیشرفت ورزش به خصوص ورزش باتوران دود و آرچری چی میخواهد

جواب: خواست من از دولت افغانستان این است که بخاطر رشد ورزش زمینه گرفتن سیمینار ها، کورس های آموزشی، مسابقات ملی و بین المللی را به ورزشکاران این رشته و سایر رشته ها فراهم بسازد.

محمدطارق صابر

د ترکيې له ((TRT)) راډيو تلويزيون سره د جمهور...

د افغانستان پر سند کوم تا اعلام شوی جنګ پیل شوی. تر اوسه هم دوام لري. تروريستي ډلې اوس هم د مدارسو د شبکو له لارې پناه ځايونه او پيسونه لري. چې په لومړيو مرحلو کې په همدغو ځايونو کې د نوی خوځښت پيلوي. د پخوانو ور ده، چې اوس د پاکستان حکومت کار کوي چې په دې هيواد کې د مدرسو تعليمي نصاب بدل کړي.

عمده موضوع چې لومړي وزير عمران خان کې په مکرر ډول يادونه کوله. دا وه چې آيا د پاکستان پخوانۍ پاليسي ددې هيواد په ګټه يا په زيان ده. د دواړو هيوادونو (افغانستان او پاکستان) راتلونکې، اړيکې به د دې پوښتنې ځواب روښانه کړي. زموږ موخه دا ده، چې دواړه هيوادونه د هر اړخيزو همکاريو اړيکې پيدا کړي. موږ کولای شو دغو دوه اړخيزو ته زمينه برابره کړو.

په اسلام آباد کې مې پخپله وينا کې د اتصال موضوع په وضاحت تشريح کړه. هغه موضوعات چې ما ورته اشاره وکړه دا وو، چې افغانستان له ډول تضمينونه برابرولی شي. هدف دا و، چې هغوی ته واده ورکړو چې دواړه هيوادونه کولای شي خپل ځان له وابستګۍ څخه خلاص کړي او د انرژۍ، ګازو، اتصال، نوري فايبر او نورو برخو کې همکاري ته زمينه برابره کړي. د دې موخې د ترلاسه کولو لپاره يو چوکاټ شته چې موږ کولای شو سياسي، امنيتي حسابونه، د جرمنو وضع کول، په مديريتي، لوژيز او چابهار ساتي برخو کې هغوی اړه پاکستان سوداګرو او پانګوالوا ته تضمينونه برابر کړو. موږ بايد د خپلو اړيکو په اړه فکر وکړو او کولای شو له يوه بل سره کار وکړو. په رښتيا هم چې دا د پاکستان لپاره يوه حياتي پوښتنه ده سره له دې چې پاکستان په سالانه ډول يو پوښتګر هيواد دی او په اغېزناک ډول خپل رول لوبوي. خو پخوانيو پاليسيو دغه هيواد سروي کړ: تر هغه ځايه چې د بيوزلۍ کچې د راکمولو پر ځای يې دغه هيواد د پورونو زياتوالي او راتلونکي ابهام سره مخ کړی دی. د يادولو وړ ده، چې لومړي وزير عمران خان په جدي ډول د بيوزلۍ د له منځه وړو په اړه کې دي که چېرې د بيوزلۍ له منځه وړل، چابهار ساتنه او د اتصال اجنډا د خپلې کړې همکاري، اساس وټاکو، فکر کوم کولای شو مخکې ولاړ شو، خو د دغو اقداماتو ستره برخه په هغو تصميمونو پورې اړه لري، چې په راتلونکو مياشتو کې ترسره کېږي.

خبرياله که چېرې په امنيت خبرې وکړو پر طالبانو سربېره، نوري وسله والې ډلې هم په افغانستان کې فعاليت لري. حاضرمه کولی شو د داعش نوم واخلو په همدې حال کې، له هيواد څخه د دفاع په برخه کې د افغانستان د امنيتي او دفاعي ځواکونو د ظرفيت په اړه هم زيات بحثونه شوي دي. ستاسو په نظر، آيا افغان امنيتي ځواکونه په يوازې ځان کولای شي له هيواده دفاع وکړي يا د زيات نور وخت لپاره هم بهرنۍ ملاتړ ته اړتيا لري؟

جمهوررييس غني له پوښتنې مو مننه دا موضوع دوې برخې لري. لومړی اجازه راکړئ چې د هيواد د امنيتي ځواکونو د زړورتيا، قربانيو او هيوادنۍ مينې له امله هغوی ته احترام اداء کړم. کله چې زه د افغانستان جمهور رييس شوم، له ياده مه وباسئ چې ټولو

تحليلګرانو همدا وړاندوينه کوله چې په شپږو مياشتو کې به امنيتي ځواکونه سقوط شي. هغوی غوره او غښتلي شوي. نړيوال عسکر مې هغه کړي چې جوړولو او آبادۍ ته لېږدول شي. د د جګړې رهبري له خو د وسله والو ځواکونو د اعلی سرقوماندان په توګه د هيواد په امنيتي او دفاعي ځواکونو ډېر زيات وياړم په امنيتي برخه کې اصلاحات ترسره شوي، هغه څه چې په تېر کې له مقاومت سره مخ شوي وو حاضر شه، د افسرانو، برېدملانو او سرتېرو غوره او نوی نسل په هيواد کې فعاليت کوي. د دې برخې اصلي ستونزه په سيستمونو، پروسو، مديريت او رهبرۍ کې وه.

پر کال، په ځانګړي ډول په تېرو شپږو مياشتو کې، په امنيتي برخه کې د همکارانو مې په غوره ډول خپلې دندې ترسره کړې. دا دا قضيې يو اړخ دی، دا څکه چې موږ د سل زره نړيوالو ځواکونو خالي ځای ډک کړ او د جمهوررييس کرزي په وخت کې مې په وينا د امنيتي مسوولينو د لېږد بهير طرحه او مديريت پر غاړه درلود.

دويمه برخه، د لرهګرۍ موضوع ده. لرهګري يوازې زموږ ستونزه نه ده، بلکې يوه سيمه ييزه او نړيواله ستونزه ده ولې موږ پر دې ټينګار کوو چې له طالبانو سره د سولې يوې هوکړې ته ورسېږو، دا څکه چې طالبانو (په افغانستان کې) لورو اړخونو دلو ته د ودې مناسب بستر برابر کړی دی.

داعش هم د همدغه مناسب بستر په پايله کې، چې هغوی ته برابر شوی (افغانستان) ته راغلل او په پايله کې زموږ له ځواکونو سره جنګېږي. له اوسنۍ جګړې د (طالبانو) ايستل به له بهرنيو اشغالګرو سره د تاوتريخوالي ستونزې ته بدلون ورکړي او هغه مهال لوڼه کولی شي د هغوی په مقابل کې بسيج شي. افغانستان د سيمې او نړۍ د امنيت لومړۍ کرښه ده. موږ د هر يوه هيواد په استازولۍ جنګېږو، دا څکه چې سيمه ييزه همکاري موږ په خيرات کې نه غواړو، بلکې رښتيني کېډل يې ګډو همکاريو ته اړتيا لري. موږ د (ځواکونو) د شمېر په برخه کې انعطاف منونکي يوو. هر څومره چې قېمتي کېږي، په همغه کچه به د ځواکونو شمېر کم شي او کمو مالي سرچينو ته به اړتيا وي. باوري يم چې په راتلونکو څلورو پنځو کلونو کې به د اقتصادي ودې او د اتصال اجنډا د عملي کولو له امله، ډېرو کمو مالي سرچينو ته اړتيا ولرو. له بل لوري، موږ بايد د مختلفو سناريوګانو وړاندوينه وکړو. د دې پوښتنې اړ افغان ځواکونو وړتيا او له بهرني ملاتړ سره اړيکې) ځواب له هغو سناريوګانو سره تړلی، چې وړاندوينه يې کېږي. اوس ورته مشخص ځواب نشو ورکولی.

خبرياله تاسو يو وخت د امريکا متحده ايالتونو جمهوررييس دونالډ ټرمپ ته له افغانستان څخه د امريکايي ځواکونو له وتو پرته) د ګلبتونو د کموالي پلان وړکړی و. آيا په دې اړه بحثونه دوام لري؟

جمهوررييس غني يقيناً موږ په دې اړه دوامدار بحثونو ته خوش يم، چې همدا اوس هم موږ د ګلبتونو د کموالي په حال کې يوو. موږ همدا راز زموږ په غوښتنه د ځواکونو د شمېر په کموالي مفصل بحثونه

کړي، چې کولای شي د يوه او هم هغه ترازو د لا زيات مؤثريت زمينه برابره کړي، خو موږ د امنيتي ځواکونو کې [illegible] احتمالي او د [illegible] برخه کې کوښښ او ځانګړې اهميت لري.

خبرياله ښه د جمهوررييس [illegible] او د نړيوال بانک د چارو په توګه [illegible] چې ښه به امکان ولري چې [illegible] مختلفو راډيو او ټلويزيون [illegible] جمهوري، چې افغانستان [illegible] ډول مخ دی؟

جمهوررييس غني موږ [illegible] موضوعاتو سره بېر او کار کړو.

لومړی، د داسې دولت جوړول چې وکولای شي زموږ د خلکو او په ځانګړي ډول د ښځو او ځوانانو د هيلو استازولي وکړي چې نوازښ په ولسواکۍ ولاړ، [illegible] دولت کولای شي دې موضوع ته د [illegible] هيله لرم په تېرو [illegible] کړې وي، چې افغان [illegible] افغان ځوانان [illegible] نسل دی چې کولای شي [illegible] مالکان وي. زه په دې [illegible] ارتباطي پل ووايم.

دويمه موضوع، د بازار [illegible] د خصوصي سکتوره [illegible] شوې. خو هغه [illegible] ۱۹۲۲ کال کې استفاده شو د افغانستان [illegible] پانګې د اعظمي استفادې او د [illegible] اړتيا ده د کار بازار [illegible] کال، افغانستان د نړيوال بانک له لورې د [illegible] هيوادونو د ليست په سر کې اعلام شو، چې د کسب و کار په برخه کې يې اصلاحات راوستي دي.

دريمه موضوع، سوله جوړونه يا د سولې [illegible] دی. د پايداري سولې په نه موجوديت کې هغه قيمت چې د جګړې لپاره ورکول کيږي، وړاندوونکی دی. يقيناً د سولې د ټينګښت لپاره لازمه ده په تېرو څلويښتو کلونو پراخه شو.

څلورمه موضوع، د ملت جوړولو بهير غښتلي کول او ملي سوالي دي. دا [illegible] او [illegible] پروګرامونو ته اړتيا لري او له هغه [illegible] امکان نه لري چې خلک يې احساس کړي. هېڅوک تر بل غوره يا کم نه دي. زموږ د فرهنګ په اړه په ډرنه وواييم هيله لرم ستاسو توجه مې جلب کړې وي. زموږ ډېری وګړي چې زموږ د ملي هويت بنوونه کوي له منځه تللي دي. د يوه لوی پروګرام له لارې به يې [illegible] بيرته جوړې کړم. د دغو ودانيو په اړه چې کوم وياړ او افتخار شته، په هيواد کې له ډېرو انکشافي پروژو غوره دي، دا څکه چې دلته زموږ د ملي هويت موضوع مطرح ده. افغانستان مختلفې ژبې او اقوام لري، خو زموږ واک زموږ په تنوع کې دی. موږ باوري يوو چې هر افغان پرته له دې چې څېله (ژبه يا) کې وليسي، ځان په دې کور (هيواد) پورې تړلی بولي. همداراز په دې بهير کې بېرته هيواد ته د ګډوالو او هغو افغان ډیرونو راګرځول دي چې بهر (وند کوي). تر څلور ميليونه کسان په کډوالۍ کې (وند کوي چې له دې ډلې يو ميليون کسان د ترکيې په ګډون د همکاريو او اقتصادي پراختيا سازمان (OECD)

[illegible] حکومت چې [illegible] انتخاب شوي وي، د حل انتقال حق له لري. په کوم صلاحيت موقت حکومت جوړېږي!

[illegible] له [illegible] ساحل ته رسوي.

خبرياله مننه چې موږ ته مو وخت راکړ

جمهوررييس محمد اشرف غنی: له تاسو مننه.

شوخي پاروسان ها!!

وېنا: طالبان او حکومت به [illegible]

هېواد: [illegible]

وېنا: [illegible] ۲۰۰۰ [illegible]

هېواد: [illegible]

[illegible]

مطالعه کتاب ((اگرجهانیان شکست بخورند))...

نيروهاى جامعه جهانى در اثر انگيزه هاى گوناگون داخلى و خارجى، احساس و حضور آنها حتمى و ضرورى پنداشته شود افغانها در اساس پندار برمنفعت هاى ملى خويش ميتوانند درين باره فكر كنند كه به چقدر نيرو ها و براى چه مدت نياز است

آن افغانانى كه به رازهاى منفعت هاى ملى كشور ميدانند آنان اين نياز را احساس مى كنند كه نيروهاى خارجى تا آن زمان در افغانستان بايد بمانند كه افغانستان و اردوى آن قابليت دفع و طرد حملات دشمنان مغرض داخلى و خارجى را داشته باشند تا بقيه جهان از سوى افغانستان احساس آرامش و مصئونيت داشته باشد

اين يك حقيقت روشن و هويد است كه در رگ هاى اين ملت غيور خون آمدن دوران ميكند و به گونه همه جانبه بايد از اسارت جنگ و جنگ طلبان رهايى يابند كه پس از چنين حالتى، نه بهانه ى براى گسيل نيروهاى جهانى به ميان آمده ميتواند و نه نيازى به حضور آنان ميرود ونه افغانان ديگر تحمل آمدن نيروهاى خارجى را دارند

برگه هاى كتاب ((اگر جهانيان شكست بخورند)) عناوين ذيل را احتواى مى نمايد

-اين مجموعه از نوشته هاى سياسى و اجتماعى ((اگرجهانيان شكست بخورند)) يك كرسى رياست جمهورى و يك درجن نامزدان، محكمه خود قابل محكمه است، سوزاندن مكتب ها، سوزاندن زنده گانى، احمدى نژاد در افغانستان به انگيزش نژادى ميپردازد، هفتم و هشتم ثور، دو سر يك اندوه، نياز به قانونيت وحضور نيروهاى جهانى، القاعده درافغانستان و القايده در پاكستان، فرهنگ شكايات سياسى در افغانستان، سياهپوستى در آستانه كاخ سفيد، فقرمادرسيارى از بد بختى ها، بنا براين چه خواهد شد ؟ اطمينان به تمام افغانان ملت پرور، سياست بيمار و ادويه تاريخ گذشته، فرياد چارتراش وغيره ميباشد، اين كتاب به زبان پشتو ودرى هركدام آن به تيراژ يك، يك هزار جلد در مطبعه دانش به چاپ رسيده است

افغان اعلانات

شماره دعوت نامه داوطلبى -MOE/NCS 007/98-NCB

وزارت معارف ازتمام داوطلبان واجد شرايط دعوت مينمايد تا درپروسه داوطلبى تهيه وخريدارى خدمات اسمارت نت (Smart Net) ضرورت رياست تكنالوژى معلوماتى بابت سال مالى ۱۳۹۸ اشتراك نموده وتقل شرطنامه مربوط را درحافظه يافلش دسك ويا ازويب سايت www.npa.gov.af بدست آورده، آفرهاى خويش راطابق شرايط مندرج شرطنامه وطبق قانون وطرزالعمل تداركات طور سربسته ازتاريخ نشر اعلان الى ساعت ۱۰:۰۰ قبل از ظهر روز پنج شنبه مورخ ۱۳۹۸/۰۵/۱۷ ميباشد به آدرس ذيل ارايه نمايند. آفرهاى نا وقت رسيده وانترنتى قابل پذيرش نمياشد تضمين آفر بصورت پول نقد و ياتضمين بانكى 190,000 افغانى (يك صد و نود هزار افغانى) بوده آدرس مندرجه فوق

مديريت عمومى تداركات اجناس، رياست تداركات، دهليز «د»، وزارت معارف - محمد جان خان وات، ده افغانان، كابل - افغانستان ۲۵۲۵

پاسپورت سياحتى به اسم موسى خان ولد محمد نبى مفقود گرديده اعتبار ندارد ۲۷۲۳

◆ ◆ ◆ ◆

پاسپورت سياحتى به اسم خالد ولد فضل مفقود گرديده اعتبا رندارد ۲۷۲۴

◆ ◆ ◆ ◆

پاسپورت سياحتى به اسم مختار احمد ولد نوروز مفقود گرديده اعتبا رندارد ۲۷۲۵

◆ ◆ ◆ ◆

پاسپورت سياحتى به اسم احمد زى ولد نوربالى مفقود گرديده اعتبار ندارد ۲۷۲۶

◆ ◆ ◆ ◆

پاسپورت سياحتى به اسم اوراس محمد ولد عبيدالله مفقود گرديده اعتبار ندارد ۲۷۲۷

◆ ◆ ◆ ◆

پاسپورت سياحتى به اسم محمد آغا ولد نورالحق مفقود گرديده اعتبار ندارد ۲۷۲۹

◆ ◆ ◆ ◆

جواز تجارتى نمبر ۱۰۲۰۴۵۱ به اسم شركت تجارتى سردار محمد مفقود گرديده اعتبار ندارد ۲۷۲۸

◆ ◆ ◆ ◆

پاسپورت سياحتى به اسم زلمى ولد براث خان مفقود گرديده اعتبارندارد ۲۷۱۴

◆ ◆ ◆ ◆

پاسپورت سياحتى به اسم محمد جاويد ولد زلمى مفقود گرديده اعتبارندارد ۲۷۱۲

◆ ◆ ◆ ◆

جواز تجارتى داراى نمبر ۷۰۲۱ به اسم شركت ميوند جنرال لريښنګ لميتد مفقود گرديده اعتبارندارد ۲۷۲۷

◆ ◆ ◆ ◆

يك قطعه جواز يك دوكان واقع منطقوى [illegible] خارجى مفقود گرديده اعتبار ندارد ۲۲۵۹

◆ ◆ ◆ ◆

حوزه اول به اسم خان محمد ولد جمعه خان مفقود گرديده اعتبار ندارد ۲۷۰۲

◆ ◆ ◆ ◆

پاسپورت سياحتى به اسم لنا بنت محمد كريم مفقود گرديده اعتبار ندارد ۲۷۲۹

◆ ◆ ◆ ◆

پاسپورت سياحتى به اسم خال مراد ولد عبدالسلام مفقود گرديده اعتبار ندارد ۲۷۳۰

◆ ◆ ◆ ◆

پاسپورت سياحتى به اسم نورمحمد ولد تاج محمد مفقود گرديده اعتبار ندارد ۲۷۲۱

◆ ◆ ◆ ◆

در رياست مالى واداري شاروالى كابل مراجعه نمايد درغير آن حق شكايت را نخواهد داشت ۲۲۹۰

◆ ◆ ◆ ◆

يك قطعه كارت هويت مربوط محترم توهيم [illegible] فرزند ملا شريف كارمند ادارى رياست شاروالى ابتدايه مبارزه عليه جرايم امنيت داخلى و خارجى مفقود گرديده اعتبار ندارد ۲۲۵۹

◆ ◆ ◆ ◆

پاسپورت سياحتى به اسم سيد نصيرولد احمد ابراهيم مفقود گرديده اعتبارندارد ۲۷۱۸

◆ ◆ ◆ ◆

پاسپورت سياحتى به اسم حبيب الله ولد احمد نعيم مفقود گرديده اعتبارندارد ۲۷۱۹

◆ ◆ ◆ ◆

جواز تجارتى ۱۰۱۰۲۱۱۸ به اسم معصومى لميتد مفقود گرديده اعتبارندارد ۲۷۲۰

◆ ◆ ◆ ◆

پاسپورت سياحتى به اسم ميراحمد ولد خال محمد مفقود گرديده اعتبارندارد ۲۷۲۲

◆ ◆ ◆ ◆

نشراعلان الى ۲۱ روز تقويمى از آمريت تهيه وتداركات پوهنتون علوم طبى در اوقات رسمى بدست آورند شرطنامه را مطالعه نموده و آفرهاى خويش را مطابق شرايط مندرج شرطنامه طبق قانون وطرزالعمل تداركات طور سربسته ارايه نمايند، آفرهاى ناوقت رسيده وانترنتى قابل پذيرش نمياشد

تضمين آفر بصورت تضمين خط بانكى ارايه گردد، وجلسه آفرگشايى بروز وتاريخ تعيين شده مندرج شرطنامه در معاونيت مالى واداري، رياست پوهنتون علوم طبى كابل واقع سرك عمومى كارته سخى دايرميگردد

◆ ◆ ◆ ◆

محترم رحيم جان ولد نورعلم دارنده تذكره نمبر ۶۸۱۹۹۷۰ مسكونه ولايت ننگرهار ميخواهد بحيث در سود درمربوطات شاروالى كابل تقرر حاصل نمايد نامبرده اگر به دواير و موسسات مسئوليت داشته باشد الى مدت يك هفته

اوراق دعوى خير ولد نورالله عليه اسامیان تيمور ولد عبدالغياث وحكمت الله ولد تيمور در اين محكمه تحت رسيدگى قرار دارد بنابر اين به اطلاع اسامیان تيمور ولد عبدالغياث وحكمت الله ولد تيمور رسانيده مى شود تاجهت رسيدگى دعوى به محكمه حاضر گردند در صورتيكه نامبرده گان تامدت دوماه جهت تعقيب دوسيه نسبتى شان به محكمه ابتداييه تجارتى ب ولايت كابل حاضر نگردد در غياب شان تصميم اتخاذ وانگاه حق شكايت را ندارند ۲۲۱۱

◆ ◆ ◆ ◆

موضوع اعلان سه سيت تجهيرات طبى مورد ضرورت ديپارتمنت اورتوپيدى شفاخانه تدريسى على آباد

رياست پوهنتون علوم طبى كابل "ابوعلى ابن سينا" از تمام داوطلبان واجد شرايط دعوت مينمايد تا در پروسه داوطلبى باز داخلى پروژه سه سيت تجهيرات طبى مورد ضرورت ديپارتمنت اورتوپيدى، شفاخانه تدريسى على آباد رياست پوهنتون علوم طبى كابل "ابوعلى ابن سينا" اشتراك نموده ونقل شرطنامه مربوط را از تاريخ

مهردواخانه عبدالخالق عزيزى ملكيت عبدالسميع ولد بسم الله دارنده تذكره ج سوم ص ۱۲۳ ث ۲۶۰۳ مسكونه اصلى ولايت كابل واقع ناحيه هشتم ولايت كابل مفقود گرديده از اعتبار ساقط است

اشخاص وموسسات ودواير دولتى در مورد ادعاى داشته باشند از تاريخ نشر اعلان الى مدت سه يوم به اين آدرس مراجعه نمايند ۲۵۴۶

◆ ◆ ◆ ◆

محمد فاروق فرزند محمد نعيم دارنده تذكره ج ۷ مركز گرديز سال ۱۳۵۷ ص اول ث ۲ مسكونه اصلى ولايت پكتيا امتياز يك باب درملتون ملكيت خويش را به اسم نوى شهشاه واقع ناحيه هشتم ولايت كابل بالاى محترم سيد كبير ولد لعل سيد دارنده تذكره جاول ص ۱۲ ث ۶۰۳ مسكونه اصلى ولايت ننگرهارفروش ميرساند اشخاص موسسات ودواير دولتى كه بالاى در ملتون مذكور ادعاى داشته باشند از تاريخ نشر اعلان الى مدت ده يوم به اين اداره اطلاع دهد ۴۲۸۶

◆ ◆ ◆ ◆

(c) ketabton.com: The Digital Library

HEWAD DAILY

هیواد

سیاسي - اقتصادي ورځپاڼه

پنجشنبه د ۱۳۹۸ کال د چنګاښ ۲۷ مه ۱۴۴۰ ق د ذوالقعدې ۱۵ مه د 18/7/2019

په فارياب کې د طالب قوماندان په ګډون ۱۹ وسله وال وژل شوي

[illegible]

د فوټبال په نړيوال جام کې د افغانستان ځای معلوم شو

[illegible]

ولسمشر غني د سعودي له شهزاده سره پر دوه اړخيزې همکارۍ خبرې کړې

ولسمشر له محمد بن سلمان سره په ټيلفوني تماس کې د سولې لپاره د سعودي پر رول، امنيتي مسايلو، ترورېزم ضد جګړه او د سعودي عربستان بازارونو ته د افغاني توليداتو په برخه کې د ځنډونو د لرې کولو په اړه خبرې کړې دي

ولسمشر غني، د سعودي عربستان له شهزاده او وليعهد محمد بن سلمان سره په افغانستان کې د سولې لپاره ... له ارګه په دې اړه په خپره شوې خبرپاڼه کې راغلي، ولسمشر غني شپې په ماښام له محمد بن سلمان سره ټيلفوني تماس نيولی ورسره يې د سولې لپاره د سعودي پر رول، امنيتي مسايلو، ترورېزم ضد جګړه او د سعودي عربستان بازارونو ته د افغاني توليداتو په برخه کې د ځنډونو د لرې کولو په اړه خبرې کړې دي ولسمشر دغه راز له شهزاده بن سلمان سره په سيمه ييز اقتصادي اتصال کې د سعودي عربستان په رول هم ټينګار کړی سعودي عربستان هغه هېواد دی چې د افغانانو په مشرۍ او مالکيت يې د سولې له پروسې ملاتړ کړی خو ورسره په څنګ کې داسې هم ويل کيږي چې سعودي د پاکستان په څير له ترهګرو ډلو څخه قوي ملاتړ کوي، خو دواړو هېوادونو بيا تل دا تورونه رد کړي دي

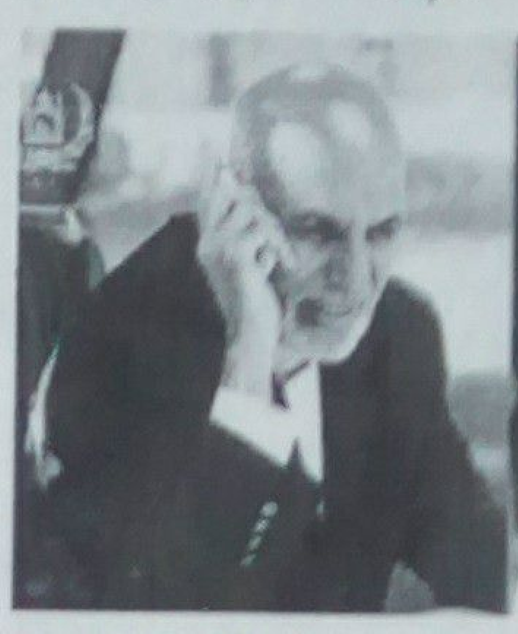

سيما سمر تر ۱۸ کلونو وروسته له دندې لرې شوه

د ولسمشرۍ ماڼۍ يوې معتبرې سرچينې ويلي، چې د افغانستان د بشري حقونو د خپلواک کميسيون مشره ډاکټره سيما سمر له دندې لرې شوې ده. دغه سرچينې پرون امريکا غږ ته ويلي، چې ژر به يې پر ځای بل څوک معرفي شي. دا په داسې حال کې ده چې افغان ولسمشر محمد اشرف غني، عبدالله عبدالله، سرور دانش، لوی څارنوال او د افغانستان قاضي القضات څه موده مخکې له څو تنو سره د بشري حقونو د خپلواک کميسيون د کمېشنرۍ لپاره مرکې کړې وې. سيما سمر له شاوخوا اتلسو کلونو راهيسې د افغانستان د بشري حقونو د خپلواک کميسيون مشره وه

هېڅ ترهګر به سر پورته کولو...

کانګرس ته په راپور کې ويلي چې داعش ولې په افغانستان کې فعاليتونه پراخ کړي او زياتې سيمې يې ولکه کړي دي. خو د ملي دفاع وزارت وياند روح الله احمدزي بيا ويلي: افغان ځواکونو د ترهګرو د فعاليت سيمې پر دوی تنګې کړې دي. نوموړي دغه راز زياته کړه، افغان ځواکونو اوس د لويو لارو د امنيت په خونديتوب کې هم بريا ترلاسه کړې او ګڼې لويې لارې يې پرانيستې دي

حکومت د ملکي تلفاتو د مخنيوي ګډه کمېټه جوړه کړه

ملي امنيت شورا، د عملياتو د خطر او د ملکي تلفاتو د مخنيوي لپاره د امنيتي ارګانونو ګډه کمېټه جوړه کړه. د ملي امنيت شورا له خوا په دې تړاو رسنيو ته په استول شوې خبرپاڼه کې راغلي، د ملکي خلکو د ... امنيتي بنسټونو د رهبرۍ په غونډه کې شوې ده. خبرپاڼه د ملي امنيت شورا سلاکار حمدالله محب له قوله ليکلي، حکومت د ملکي تلفاتو د مخنيوي لپاره هر ډول ممکن ګامونه اخلي، خو طالبان بيا برعکس له ملکي وګړو څخه د سپر په توګه استفاده کوي او په پوهېدلو ډول ملکي سيمې تر بريدونو لاندې نيسي. دا په داسې حال کې ده چې په دې وروستيو کې د ځانګړو ځواکونو او هوايي عملياتو له کبله په بغلان، وردګو، لوګر او ارزګان کې د ملکي تلفاتو د اوښتو ادعاوې شوې دي. بلخوا د طالبانو له خوا په زابل، غور او کندهار کې د توغنديو بريد او سرکونو غاړې ماين چاودنو کې د درنو ملکي تلفاتو راپورونه راغلي دي. همدا راز په کابل او غزني کې وروستيو بريدونو هم وښوده چې د طالبانو په نسبت لسګونه چنده زيات ملکيان په کې زيانمن شوي دي. په دې تړاو تېره ورځ په کابل کې د يوناما دفتر له بنسټونو لوړپوړو او غونډل چې ملکي تلفات صفر کړي. دغه راز يې پر طالبانو غږ وکړ چې سناسي د سړک د غاړې ماينونه ړنګ او ناقانونه وسلې دي چې اکثره تاوان يې ملکيانو ته اوړي

د سولې احتمالي هوکړه، پر ولسمشريزو ټاکنو اغېز...

چې د ارګ پر رسمي فيسبوک پاڼه خپره شوې، ماښامي غني زياته کړې: «انتخابات مهم دي. ځکه انتخابات د اساسي قانون له مخې يو ضروري پروسه ده او د افغانستان راتلونکی ولسمشر هغه کس وي چې بيل خوک بايد د سولې لپاره واک ولري. څکه سوله سختي پرېکړې، سختې چارې او ځلي هوارې او بايد وکولی شي چې بيرته يې د افغانستان پر خلکو وسپي.» ولسمشر غني په داسې حال کې چې د سولې په برخه کې هم د ګډو ګامونو خبرې کوي، ويلي چې د انتخاباتو د خپلواک کميسيون سره د موقت حکومت اوازې بي معنا وبللې. نوموړي همدارنګه له طالبانو سره د سولې د چوکاټ په اړه وويل چې ... مخکې يې هم ويلي و چې ملي دولت ... د افغانستان خلکو ملي ارادې د ... په زور پرې تحميل شوی او د ښاغلي غني په وينا سوله بايد د جمهوريت په چوکاټ کې وي نه د امارت. له ملي اري ټي وي سره په يوه مرکه کې ولسمشر محمد اشرف غني په دوو پړاوونو کې د سولې پر هوکړه ټينګار وکړ. هغه وويل هيله مند دی چې ابتدايي توافق له انتخاباتو مخکې د سپټمبر تر لومړۍ نېټې پورې وشي ورسې به د نوموړي په وينا جامع هوکړه کېږي چې د افغان حکومت او طالبانو ترمنځ د مذاکراتو په نتيجه کې به ترلاسه کېږي او ورسې به عملي کېږي. د ولسمشر محمد اشرف غني په وينا هر ډول سوله چې کېږي بايد د افغانستان خلک يې د ملي شورا، لويې جرګې او يا ټولپوښتنې له لارې تاييد کړي. په همدې اوونۍ کې په کابل کې د امريکا سفير جان بس له ازادۍ راډيو سره په مرکه کې ويلي وو، په افغانستان کې د جګړې ختمول د دوی لومړيتوب دی. خو زياته يې کړه، دوی په داسې حال کې د ولسمشرۍ د انتخاباتو ملاتړ کوي، چې هيله يې ده چې دغه انتخابات له ټاکلې نېټې سره سم ترسره شي. د جان بس په وينا ممکنه ده چې دواړه پروسې خوا په خوا مخ ته يووړل شي. د ترکيې له تي ار تي تلويزيون سره په يوه مرکه کې ولسمشر محمداشرف غني د پاکستان په اړه وويل، هغه هيواد ته په خپل وروستي سفر کې چې له پاکستاني چارواکو سره د مخامخ خبرو پر مهال د افغانستان په اړه د هغوی په ليد لوري کې د بدلون نښې درک کړې. ولسمشر غني وويل، د پاکستان په دولت کې په لوړه کچه د ليدلوري بدلون په دې معنى ليدل کيږي چې هغه په منطقي کچه هم د افغانستان په اړه ليدلوري بدل شوی. د نوموړي په وينا لا هم پاکستان د افغانستان خلاف په مخامخ نااعلام شوې جګړه کې ښکېل دی.

جمهوررئیس غني د شهيد برید جنرال حاجي عبدالغفار احمدزي جنازې ته درناوی وکړ

د افغانستان د اسلامي جمهوريت جمهوررييس محمد اشرف غني پرون له ته په د ... له لوړې پر وخت خپل حقونه او خدمات رسول کېږي او د شهيد

عرمې محکې د يو ل مراسمو په ترځ کې د شهيد برید جنرال حاجي عبدالغفار احمدزي جنازې ته، چې په ترورستي برید کې شهيد شو، درناوی وکړ. جمهوررييس غني په شهيد محمد داوودخان روغتون کې د شهيد برید جنرال حاجي عبدالغفار احمدزي ارواح ته دعا پرمهال وويل، نن د هېواد هغه زړېښي او خدمتګار بچي خاورو ته سپارو، چې خپل ځان يې د هېواد دفاع او د نظام ساتنې ته وقف کړی و. خو ذليل دښمن په شهادت ورساوه. جمهوررييس وويل، د شهيد احمدزي د شهادت له امله د ده درنې او محترمې کورنۍ ته چې خپل نوميالی زوی يې هم د هېواد د خدمت په لاره کې قرباني کوي او همدارنګه امنيتي ځواکونو او د افغانستان خلکو ته تسليت وايم. جمهوررييس څرګنده کړه، زموږ ژمنه داده چې د شهيد احمدزي کورنۍ او اولادونو احمدزي اولادونه به د خپل شهيد پلار د متانت، زړورتيا او اعتماد هغه ځای چې اوس خالي دی، په وياړ سره ډک کړي. وروسته د شهيد برید جنرال حاجي عبدالغفار احمدزي د کورنۍ په استازيتوب د هغه ورور او د کوچيانو چارو د انسجام عمومي رييس استاد حبيب الرحمن د جمهوررييس او ټولو له غمشريکۍ څخه په مننې وويل، موږ له هيچا سره کومه شخصي ستونزه نه لرو او خوږه قرباني مو چې ورکړې دا د نظام د بقا او د وطن د سرلوړۍ لپاره دي او زموږ د وشيالتې اژادي به همداسې پاوړي وي. وروسته جمهور رييس غني تر نظامي توپ پورې د شهيد برید جنرال حاجي عبدالغفار احمدزي د جنازې د لېږد په مراسمو کې چې د هېواد په درې رنګه بيرغ پوښلې وه او د لښکرو قطعې منسوبينو په خپلو اوږو ليږدوله، ملتيا وکړه

په هر صورت له مؤقت حکومت...

جوړېږي، اوس حال دا چې د ولسمشر غني په خبره په افغانستان کې ثبات پوازې د ولسواکو حکومتونو په پياوړتيا او غښتليا سره منځته راتلی شي. ولسمشر زياته کړې که افغانستان د خلکو په رايه منتخب نظام ونه لري نو هېواد کې ثبات نه شي راتلی. دا په داسې حال کې ده چې د سولې د خبرو په لومړيو پړاوونو د ولسمشر غني د ملي امنيت شورا سلاکار حمد الله محب هم د زلمي خليلزاد د مذاکراتو له طرز څخه انديښنه څرګنده کړې وه او زياته کړې يې وه، نوموړی د سولې مذاکرات داسې مخته وړي چې ترې معلومېږي دی د يوې معاملې په ټه کې دی. بلخوا په دې وروستيو کې داسې ګنګوسې دي چې د حنيف اتمر د ټاکتيکي ډلې غړی عمر زاخېلوال اود بهرنيو چارو وزارت پخوانی سياسي مرستيال د موقت حکومت د جوړېدو لپاره هڅې کوي او حامد کرزي د دغې خبرې ملاتړی بلل کيږي. د ارګ يوې سرچينې ويلي، کله چې مايک پومپيو افغانستان ته په ناخاپي سفر راغی، نو له مشرانو سره يې په غونډه کې حامد کرزي دا خبره وړاندې که چېرې مؤقت حکومت جوړ شي

طالبانو په وردګو کې د سويډن کمېټې...

په اعلاميه کې ويلي، په دغه ولايت کې يې ۷۷ مرکزونه لرل خو په شپږو ولسواليو کې د طالبانو د ګواښ له کبله ۴۲ مرکزونه تړي. له دغو روغتيايي مرکزونو نه د ورځې ۵۷ زره کسان د ښځو او ماشومانو په شمول د درملني خدمتونه ترلاسه کوي. په افغانستان کې د سويډن کمېټې مشره سوني مانس وايي، د روغتيايي خدماتو بندول په ښکاره له بشري حقونو څخه د طالبانو د سرغړونې په معنا دي. طالبانو لا په دې تړاو سپيناوی نه دی کړی، خو دغې ډلې تر دې وړاندې هم د هېواد په ګڼو سيمو کې روغتيايي مرکزونه تړلي او بيا يې يا د عملياتو يا د فشارونو په نتيجه کې د بيا فعاليت اجازه ورکړې ده

((د افغانستان له ځنګلونو داعش ډله...

دا د پاکستان مشترې دی، چې د افغانستان د ورانولو او بربادۍ لپاره د داعش او ترهګر او بيا سوکالۍ مخنيوی کوي، ولسمشر غني هم يوه ترکي تلويزيون ته په مرکه کې ويلي، چې پاکستان هم د طالب په څېر کې راځي او د ځنګلونو د قاچاق تر څنګ د افغانستان ... له خوا له افغانستان سره په مخامخ نااعلام شوې جګړه بوخت دی.

بهرني لنډ خبرونه

پر ترکيه د اف ۳۵ الوتکو د پلور معامله

د امريکا ولسمشر ټرمپ په دې اړه چې امريکا نه شي کولای پر ترکيې د «اف 35» جنګي الوتکې وپلوري؛ ځکه ترکيې د روسيې د هوايي مدافعې ((ايس ۴۰۰)) توغنديو د پېرلو پرېکړه کړې، خواشيني څرګنده کړې ده. ټرمپ دغه څرګندونې ويمه ورځ د کابينې له غونډې مخکې وکړې، خو نوموړي د هغو بنديزونو په اړه چې په دې خاطر يې پر انقرې د لګولو ګواښ کړی، څه ونه ويل. ټرمپ وويل دا ناعادلانه ده، چې امريکا پر ترکيې د سلو الوتکو د پلورلو معامله لغوه کړې او پخوانی ولسمشر بارک اوباما يې ګرم وباله

اورزولا فن در لاين د اروپايي کمېسيون مشره شوه

اروپايي پارلمان د جرمني پخوانۍ دفاع وزيره اورزولا فن در لاين د اروپايي کمېسيون د راتلونکي مشرې په توګه تائيد کړه. نوموړې لومړنۍ ښځينه مشره ده، چې د اروپايي ټولنې پر دې مهمه څوکۍ ټاکل کېږي. ويمه ورځ د ۷۵۱ کسيز اروپايي پارلمان غړيو د جرمنۍ دې منځلارې ښي اړخې سياستوالې ته د اروپايي کمېسيون د مشرتابه لپاره ۳۸۳ مثبتې رايې ورکړې. ۳۲۷ رای يې مخالفې وې او ۲۲ رايې هم ممتنع وې چې په دې توګه نوموړې د پام وړ مخالفت سربېره پر دې څوکۍ تائيد شوه.

ايران: د تېلو له بهرنۍ کښتۍ سره يې مرسته کړې

ايران وايي، د تېلو له بهرنۍ کښتۍ سره يې په هرمز تنګي کې مرسته کړې، خو امريکا انديښنه ښودلې، چې ايران دغه کښتۍ نيولې ده. د ايران د بهرنيو چارو د وزارت وياند عباس موسوي ويلي، هېواد يې بهرنۍ کښتۍ چې ماشين يې کار پرېښی و، بندر ته ليږدولې. خو امريکا ويلي دغې کښتۍ ته خپل مالک سره په اماراتو کې د جولای له ۱۲ مې وروسته له ... نيولې هغې چې مخابره يې بنده شوه. تماس نه دی

د ټرمپ د څرګندونو په اړه د استازيو پرېکړه‌ليک

د امريکا د استازو جرګې هغه پرېکړه‌ليک تصويب کړ، چې د ولسمشر ټرمپ وروستۍ څرګندونې چې هغه تبعيضي بلل شوې، غندي. د دې جرګې ډيموکراتو غړو او جمهوري غوښتونکو غړو له ۲۳۵ ډيموکرات غړو سره يو ځای د دغه پرېکړه‌ليک ملاتړ وکړ. د پرېکړه‌ليک متن په سختو ټکو د ټرمپ د تېرې اونۍ څرګندونې، چې د نوي امريکايانو او د بېلو رنګونو خلکو پر ضد کړې او انديښنې زياتوي او هغه قانوني کوي، غندي. دغه لايحه وروسته له هغې راپورته شوه، چې ټرمپ په ټوېټونو پيغامونو کې د کانګرس څلورو ډيموکراتو ښځينه غړو ته وويل، بېرته دې خپلو هېوادونو ته لاړې شي.

ترکيه له روسيې سره په ګډه نوي توغندي جوړوي

د ترکيې ولسمشر رجب طيب اردوغان له روسيې نه د ايس ۴۰۰ توغنديز سيستم له وړ رسېدو وروسته خبر ورکړی چې دا هېواد له مسکو سره په ګډه د نويو توغنديو په جوړولو کار پيلوي. اردوغان دا خبرې انقرې ته د روسي ايس ۴۰۰ توغنديز سيستم د وروستي برخو له وړ رسېدو سره سمې کړې او زياته کړې يې ده، موږ دا توغندي د امريکا له شديد مخالفت سره سره اخيستي دي. امريکايانو ډېر مخالفت وکړ، ويل يې چې دا نه شي اخيستلی، بيا يې ويل، چې نه شي يې هېواد ته رسولی.

دوه ميلياره انسانان له خوندي خوړو بې برخې دي

شنه راپور وايي، دا مهال د نړۍ د خلورمې برخې نفوس يوه برخه له خوندي خوړو بې برخې ده، آن په شمالي امريکا او اروپا کې هم ۸ سلنه خلک په دغې ستونزه اخته دي. ملګرو ملتونو له حومتونو غوښتي، چې د زياتو خوړو د پيدا کولو پر ځای د خوندي خوړو د پيدا کولو په تړاو تمرکز وکړي. ملګرو ملتونو په نوي ارقامو کې ويلي په ټوله نړۍ کې ۲ ميلياره انسانان له خوندي خوړو محروم دي، چې زياتره يې په شمالي امريکا او اروپا کې هم

له بهرنيو ناټو څخه

Farid Ahmad Farhang, Head of Govt. Dailies

Editor -in-chief: Ahmad Zalmai Shahbaz
0700078578

د ورځپاڼي د وېش ځانګه
۰۷۹۳۵۳۱۵۱۳ _ ۰۲۰۲۳۰۰۲۳۷

چاپځای د آزادۍ مطبعه

د ورځپاڼو وېب سايټ www.dailies.gov.af

کتونکې ډله
- شاولي قرار
- سيديوسف شريفي
- رفيع الله روهي
- محمد يونس نيازي
- مير مسجدي عزيزي
- حبيب الرحمن ابراهيمي
- نعمت الله امين زي

د دولتي ورځپاڼو رييس فريد احمد فرهنګ	۰۷۰۴۰۰۸۰۸۰
مشر مسوول احمد زلمی شهباز	۰۷۰۰۰۷۸۵۷۸ ۰۲۰۲۳۰۲۱۳۰
مسوول سکرتر شيرمحمد نظري	۰۷۸۸۵۰۳۳۷۱
ډيزاين احمدشاه سخي	۰۷۹۹۵۶۶۲۸۵

برېښناليک hewad1948@gmail.com

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library